

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Rambla del Centre, 19 - Tel. 231181 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

UNA CIENCIA HUMANA MODERNA

L'Etnografia

Durant llarg temps, l'etnografia es limitava a les narracions dels viatgers i dels missioners i als «gabinets de curiositat» on es reunien objectes heteròclits, arreplegats a l'atzar de les peregrinacions.

Fins a la segona meitat del segle XIX l'etnografia no començà a constituir-se com una ciència posseïdora d'un mètode precís que permetés observar imparcialment les diverses civilitzacions del globus terrestre, fent abstracció dels prejudicis religiosos i morals de la civilització occidental.

La importància essencial dels estudis etnogràfics consisteix a haver contribuït a revisar tot d'idees admeses i a proporcionar bon nombre de revelacions quant a l'activitat dels homes. Sobretot, aquests estudis han demostrat d'una manera irrefutable la falsedat de les teories dels enciclopedistes, les quals estigueren en honor durant el segle XVIII i la primera meitat del XIX. Avui, en efecte, ja no es pot admetre la idea del *salvatge bo ni l'estat de la natura*, car a Rousseau, en què l'home és naturalment bo, senzill i innocent. A més a més, no es pot acceptar tampoc que éssers humans visquin submergits en un estat miserable, en l'obscurantisme, en l'error i la barbàrie. D'una banda, l'estat de natura no existeix; per més lluny que es vagi en el temps i en l'espai, es veu que les societats humanes són d'una extraordinària complexitat i els éssers humans estan esquinçats per instints contradictoris. D'altra banda, costums presos sovint per absurds o bàrbars estan fundats en representacions del món tan respectables com les nostres. Homes de costums rudes, d'idees simples, com el capità Cook i els navegants d'aquells temps, no es podien adonar d'això en l'eufòria en què es troba ven en desembarcar sobre unes terres noves.

D'una manera general, es pot definir l'etnografia com una branca de les ciències el conjunt de les quals constitueix l'etnologia. Ciències que tenen per objecte l'estudi de les races, de les civilitzacions i de les llengües del món. L'objecte essencial de l'etnografia és l'estudi de la civilització material: alimentació i habitació, indumentària i ornament, armes i eines, caça, pesca, conreu i indústria, mitjans de transport i de bescanvi, atributs cerimonials, jocs, produccions artístiques, etc.

De totes maneres, una civilització material ha d'ésser considerada sempre en les seves relacions amb la raça que la posa en pràctica, amb el conjunt de les concepcions socials i religioses de les quals no és sinó la representació, i amb la llengua que li serveix de vehicle. De manera que l'observació de l'etnografia abasta, a fi de comptes, tots els ordres de l'activitat humana.

Els etnògrafs tenen un vast camp d'observació pràctica, constituïda sobre diferents punts del globus per pobles les civilitzacions dels quals no es troben en el mateix grau d'evolució. Certes poblacions d'Àustràlia estan encara en l'estadi més primitiu que es coneix, mentre que a l'Àfrica, per exemple, es troben civilitzacions més evolucionades ja. Es pot dir, per tant, que els diferents estadis de l'evolució del món poden ésser observats actualment i que així podem estudiar en els nostres contemporanis el que foren els nostres propis ancestres. Així, l'estudi de certs pobles primitius ha permès de comprendre les institucions dels antics germànics descrites per Tacit.

Es pot comprendre que, gràcies a l'amplitud de llur observació, els estudis etnogràfics han contribuït al desenvolupament de les altres ciències. Han estat d'una gran utilitat, entre altres, per als prehistoriadors, que abans d'això només tenien un material d'experiència reduïtíssim, consistent en vestigis mínims d'èpoques, la imatge de les quals proven de reconstituïr. Els descobriments etnogràfics els han permès, raonant per analogia, de comprendre la significació d'aquests vestigis.

En segon lloc, l'etnografia té una gran importància pel que fa al coneixement psicològic de l'home. Cada dia treu a llum trets de relació entre la seva mentalitat i la del primitiu. Els psicòlegs moderns hi han atribuït una gran importància, i Freud, per exemple, partint d'un punt de vista particular, ha cregut trobar en els treballs dels etnògrafs una confirmació de la seva teoria psicoanalítica, idea que ha exposat en una de les seves obres més importants: *Tòtem i Tabú*.

Però potser és del punt de vista estètic que l'etnografia ha contribuït més a renovar els valors i a transformar les nocions adquirides. La filosofia de l'art s'ha renovat des del moment en què l'art grec, l'únic estudiat durant molt de temps, ha pogut ésser comparat amb altres formes d'art, com l'art xinès o l'art negre, els canons dels quals no tenen res a veure amb els de l'art grec. D'altra banda, hom s'ha adonat que com més primitiva és una civilització, menys diferenciats són els seus elements. L'art, la religió, la ciència i la moral es confonen. És a mesura que les civilitzacions evolucionen que evolucionen aquestes diverses branques. Es així que en les nostres civilitzacions modernes, l'art s'ha convertit en una cosa laica, però en separar-se de la religió perdia virtut i força i hom s'ha vist obligat

a infondre-li una vida nova, fent-ne una religió en si, d'art per l'art. Això representa una tal separació de la resta de la vida, que sembla que l'única salvació de l'art sigui un retorn als seus orígens i que els artistes retrobin el sentit social de llur activitat inspirant-se en el folklore i en totes les manifestacions de l'art popular. L'estudi de l'etnografia és una escola de respecte envers el treball popular. Gràcies a ell coneixem el sentit profund dels diversos aspectes de l'activitat humana i arribem a una més

Les dansarines balineses es fan depilar i pintar

sana comprensió de les relacions entre l'art i la vida.

Hem de retrobar en els nostres museus aquests diferents aspectes de l'etnografia a fi de permetre a tots els que s'interessen en el coneixement de l'home, de poar en les deus mateixes de la civilització.

L'organització dels museus d'etnografia ha d'ésser concebuda sota dos aspectes: l'estudi i la vulgarització. Són dos punts de vista diferents, i així i tot solidaris. No es pot vulgaritzar sinó sobre bases científiques segures. Els seu objecte essencial és ben diferent del d'un museu d'art; un museu d'etnografia, d'una banda, ha de poder proporcionar tots els documents i els instruments de treball necessaris als estudiants i als savis; d'altra banda, amb una sèrie d'exposicions, amb la difusió de fullets, amb conferències, haurà d'interessar el públic que, per una raó o altra, es sent atret per aquestes qüestions. Si en un museu de pintura, un quadro penjat a la paret es basta a ell mateix i no necessita comentari, un objecte etnogràfic ha d'estar situat en la seva vida pròpia i rodejat de tots els elements que al seu voltant constitueixen una síntesi social. Es força significatiu que en el nostre Museu del Trocadéro està connectat amb el Museu d'Història Natural; això demostra que un museu d'etnografia és una altra cosa que una sucursal d'un museu de belles arts.

El que millor que res pot donar una idea de la importància que prenen els estudis etnogràfics en la vida moderna és la manera com els països de formes socials noves, comunistes o feixistes, comprenen l'organització dels museus. A Rússia, per exemple, el museu esdevé un instrument de propaganda segons les teories marxistes. S'hi exposen les transformacions socials i tècniques del treball; s'hi ha creat, també, un museu antifeixista que, en una forma partidista, tendeix a demostrar la similitud entre les supersticions ancestrals i el cristianisme. A Alemanya, hom és repenja particularment sobre les fonts del germanisme, tendint a reforçar la consciència col·lectiva popular. El Museu Feixista d'Itàlia és així mateix, d'una manera molt desviada, un museu d'etnografia. En el nostre Museu del Trocadéro, els destins del qual presideix el Prof. Rivet, que en pocs anys l'ha convertit en un dels primers museus d'Europa, les preocupacions d'aquest ordre passen, al contrari, a segon terme i, segons la concepció científica tradicional, només pretenem la més gran objectivitat.

El que cal constatar en tots els casos és que, en cada país, l'etnografia, la més nova de les ciències, frueix d'un interès que creix cada dia més. Això és degut, sens dubte, a moltes causes que seria difícil de destriar, però es pot dir amb seguretat que no hi són estranyes la facilitat dels mitjans de comunicació, les preocupacions socials dels homes i la inquietud general que invita els individus a girar-se cap a llurs orígens.

GEORGES-HENRI RIVIERE

Subdirector del Museu d'Etnografia del Trocadéro

(Copyright Opera Mundi)

Per a publicar aviat: EL CURIÓS TOTEMISME DELS DOGONS DEL SANGA, pel conegut explorador Marcel Griaule.

Els Dijous — Blancs

EL PENDONISTA

La més important cavilació dels edils i dels organitzadors de la festa major és per trobar el pendonista. Si per Corpus la processó té un caire solemnement religiós, per la festa major ofereix un aspecte polític o mundà. Abans, de seguida es pensava en el diputat a Corts pel districte i ara en la llista de diputats per la circumscripció, però el sistema electoral d'avui dia —tot esperant que radicals i cedistes el modifiquin a llur profit— ha complicat considerablement aquella labor delicada.

El diputat era el diputat, però una colla de diputats no significa gairebé res, encara que, al llarg d'una legislatura, hagin excel·lit dos o tres representants, perquè el diputat pel districte solia ésser un home de bona posició, quan no un potentat, i despendre quatre o cinc mil pessetes en cera, música i refrescos no li feia trontollar el pressupost domèstic, però els diputats per la circumscripció no passen de gent grisa que, en voler presumir, estiren més el braç que la màniga.

Per això, les poblacions que s'estimen acaben triant una personalitat de dintre el mateix clos que pugui i sàpiga vestir un bon jaqué i que en les seves construccions urbanes hagi donat feina a paletes, fusters, lampistes, pintors, enguixadors, estucadors, ebenistes, tapissers, jardiners i manyans, tots els quals acudim, en massa, a portar l'atxa.

Fet i fet, l'afavorit és, un estiuellant; el mateix que aquella temporada ha regalat copes per als concursos de golf, tennis i basquetbol; aquell que assoleix per als sopars a l'americana de casa seva un ressò més poderós que els del casino i es mira la majoria de consoci per damunt l'espatlla, però amb tanta gràcia que encara n'estan satisfets; aquell, finalment, que fa tots els possibles per esdevenir el protagonista de les anècdotes picants.

En rebre el comissionats, els fa esperar una estona sota la pèrgola i quan es decideix a sortir, allarga efusivament les dues mans:

—Ja em perdonaran, però els homes de negocis ni en els llocs de repòs no ens podem deixar dels col·legats i els dossiers. Vostes diran a què deu l'honor de la visita...

—Sense embuts: venim a suplicar-li que accepti el pendó principal...

—Es possible? Em sembla que no s'ho han mirat prou bé. Jo, sincerament, crec que sense moure's d'aquests voltants trobarien homes molt més adequats que jo, d'un prestigi provat...

—Vostè sempre amb aquestes expressions de modestia! Però és inútil tot el que digui, ha d'acceptar.

—Res; ja veig que no puc desairar les autoritats. Disposin, i faré tot el que hi sabré.

Les invitacions són impreses en un gòtic ganxut i amb una orla de purpura: «Ha-biéndome sido confiado... me cabe el alto honor... etc...».

Arribada després de dinar, per tal d'evitar despeses innecessàries, la banda de música fa una passada pels carrers i dona un concert als jardins de la societat recreativa, mentre en els interiors vilatans es gasten moltes barres de cosmètic i locions excepcionals. A corrua feta, els estiuellants, els botiguers, els industrials i els rendistes van a recollir l'atxa als baixos de la Casa de la Vila i es reuneixen a les immediacions de la parròquia. Per la porta gran, ix el pendonista, acompanyat de dos companys de bridge i l'aire es satura d'un perfum dionisiac. Tot just s'ha recorregut una mica el trajecte, l'heroi de la diada ja va cobert de confetti i pétals de roses i, amb gest elegant, s'espolsa la dolça càrrega, però, en cedir el pal d'aurat al cordonista de la dreta, no té temps d'esquivar un pom de gardènies, projectil florid de l'estrangera que cada dia es passeja entre murmuracions pel poble amb pijama de seda verd i que, encisada pel dandy amorosit per brocats i borles, exclama:

—Princely!

S.

Any VII. Núm. 338 - Barcelona, dijous, 8 d'agost de 1935

A la pàg. 2: **Armes modernes: tòxics i explosius. La inutilitat de la defensa passiva**, per Francesc Margarit.

A la pàg. 7: **La tria de l'assumpte**, per Kising.

A la pàg. 8: **Curta però brillant. La carrera de Mdivani**, per Fermí Vergés.

MIRADOR INDISCRET

Azaña té bona memòria

Una de les notes polítiques més destacades d'aquests darrers dies ha estat l'interviu publicat a *El Diluvio* en el qual el diputat Josep A. Trabal explicà l'entrevista celebrada fa poc a Madrid entre el senyor Azaña i una comissió del grup parlamentari de l'Esquerra que anà a visitar-lo.

Aquest interviu ha mogut molt soroll. Més n'hauria mogut, però, si En Trabal hagués explicat en ella moltes de les coses que va contant a tothom que vol escoltar-lo.

Sembla, per exemple, que el senyor Azaña, en sortir a parlar del director de *La Humanitat*, Josep Maria Massip, va recordar un comentari d'aquest a *La Rambla*, en el qual, després de fer-li un gran elogi, a propòsit del discurs del Saló Orient, afegia:

«Però, quina desgràcia! Es troba sol!»

El senyor Azaña va comentar ara:

—Digueu-li a En Massip que vingui a seguir-me per terres d'Espanya i veurà si estic sol!

«Si jo fos egoista...»

Sembla també, si hem de creure el diputat Josep A. Trabal, que el senyor Azaña, comprenent que l'Esquerra sentiria recels si eixamplés cap a Catalunya la seva actual campanya de propaganda política, insistí a fer saber als seus visitants que ell no pensa trepitjar ací el terreny de ningú.

—Si jo fos egoista — hauria declarat —, marxaria a Barcelona, i d'aquest conjunt de petites ambicions personals que és l'Esquerra, en restaria ben poqueta cosa.

En parlar-li de la creixença del seu partit a Barcelona, el senyor Azaña digué:

—Què voleu que hi faci! És un partit que m'ha nascut sol, degut a la poca bona acollida que molts elements que l'integren trobaren a l'Esquerra. Aquest partit és un fill meu, al qual no puc repudiar.

Tot plegat, un centre de barriada

Per què En Trabal es llençà a donar l'ahudit interviu?

Molt simplement: per a col·locar en una situació difícil un determinat sector de l'Esquerra que vol apoderar-se, per controlar-lo al seu gust, d'un centre que està en mans dels amics d'En Trabal.

El senyor Azaña, que ho sap, està indignat. No acaba d'empassar-se que En Trabal l'hagi utilitzat per a resoldre el plet intern d'un centre de barriada.

De totes maneres, no vol rectificar.

—Seria donar-li importància!

A corre-cuita es fan disbarats

A la matinada del divendres, la mort tràgica del Príncep Alexis Mdivani va pertorbar el repòs dels periodistes.

Als diaris, fou redactada la nova a corre-cuita.

Només així es comprèn que *El Dia Gráfico* digués, en deu o dotze ratlles, els següents disbarats:

- a) que el príncep estava casat amb una cunyada del pintor Sert;
- b) que el pintor Sert es diu Domingo;
- c) que el príncep es divorcià fa uns anys;
- d) que Barbara Hutton és una estrella cinematogràfica.

A *La Vanguardia*, es llegia:

«Com recordaran els nostres lectors, el príncep havia estat casat amb Pola Negri.»

Però els lectors no ho recordaren...

Com ho havien de recordar, si no fou el príncep Alexis Mdivani, sinó el seu germà Serge, qui estigué casat amb l'afudida artista!

Una informació perduda

El príncep Alexis Mdivani es trobava a la Costa Brava des del 21 de juliol.

Acompanyat sovint del pintor Dalí, recorria aquelles platges saltant i cridant joiosament.

Moltes vegades, anaven, els dos, només amb slip.

Per això, en molts llocs els deien «els Tarzans».

El corresponçal d'un setmanari il·lustrat de Madrid cregué que una informació del príncep i En Dalí lliurats a l'esport i a l'excentricitat podria ésser divertida i interessant.

Ho consultà al director, car calia fer despeses, però el director del periòdic no acabava de decidir res.

En conèixer la desgràcia, el corresponçal, per telèfon, digué al director:

—Ja ho heu vist, eh?

El director contestà:

—Sí; però que el príncep s'havia de matar, vós no me n'havíeu parlat pas!

Dos-cents parells de calçat

El moi Utrillo sentia pel príncep Alexis Mdivani una gran admiració, sobretot, segons ha confessat ingenuament, pel «dall meravellós» d'haver cobrat quatre milions de dòlars per divorciar-se i pel de tenir, per a ell sol, cent-cinquanta parells de calçat.

Volem que el noi Utrillo estigui encara més admirat...

Direm, per tant, recordant el que els periòdics italians publicaren el mes de juliol de 1933, en ocasió de passar el príncep la seva segona lluna de mel a Venècia, que els parells de calçat eren dos-cents i que el de vestits era exactament de cent dos.

Per a les maletes, calgueren aleshores tres vagons.

La feina del príncep Serge

Dels tres prínceps Mdiviani, Alexis era el més dòcil i el més simpàtic, en dir dels quals els han tractat.

Mentre Serge i David han promogut a dotzenes els conflictes i les disputes, Alexis ben poques vegades havia produït un escàndol.

Serge, especialment, ha tingut diversos duels, gairebé sempre amb generals russos.

—Prop del tsar — contà a un periodista — hi havia quaranta generals, un dels quals era el meu pare. Doncs, bé: ara resulta que n'hi havia quaranta mil. Mireu si en rinc de feina! N'haig d'insultar, dient-los mentiders a la cara, trenta tres mil nou-cents seixanta...

Un penjament

A la penya dels ex-diputats de l'Ateneu es comentava la suspensió de *La Rambla* i es remarcava que precisament s'havia produït l'incident quan En Sunyol havia fet públic que, gràcies a noves aportacions financeres, podria convertir el setmanari en diari.

—Ja sé qui en té la culpa! —saltà En Riera.

—Qui?

—En Trabal!

Erudició

Un prohom que parla tot sovint del seu amor a la ciutat, deia fa pocs dies davant d'uns correligionaris:

—Perquè, per damunt de tot, hem de lluitar per una Barcelona gran, per una Barcelona pròspera, per una Barcelona rica. I, per això, tots hem de treballar, recordant allò de *Labor omnia vincit*, que deia En Jorba.

Laconisme delator

La *Veu de Catalunya* ha dedicat un parell de pàgines a Vilanova i la Geltrú. La nota més curiosa és la *Cronologia d'algunes personalitats vilanovines*, en la qual es dedica un bon espai a biografiar uns homenassos com Fra Josep A. Garí Siunelle i Joan Serra Vidal.

De Francesc Macià Llusà, però, solament diu: «De recent record com a President de la Generalitat de Catalunya.»

Concessions

En Sedó s'estranyava del bon comportament del gestors lliguers en llur col·laboració amb radicals:

—No m'ho explico, perquè són d'aquells que sempre volen anar al davant...

L'Esquerdó l'hi féu compendre:

—Això era abans; ara, mentre els deixeu penjar algun retrat en qualsevol tinència d'alcaldia, ja en tenen prou.

Per ordre alfabètic

En un temps es féu popular aquella frase de la política de les tres *emes*: *ministració, ministració i ministració*. Encara que no sembli veritat, encara la sentim de tant en tant i en llavis completament oficials.

Els mateixos llavis que, en una reunió, pronunciaren aquesta altra frase lapidària:

—Bueno. Empecemos por la A: Acienda.

Esmola que esmola...

Al Cinema América es va celebrar, no fa gaires dies, un festival, en el qual prengueren part diversos artistes, alguns d'ells aficionats.

Un d'aquests darrers havia de recitar l'*Esmola que esmola...* d'El Ferrer de Tall. Semblava, pel seu tipus, més indicat per a cantar tangos, i la seva aparició en escena fou rebuda pel públic amb certes reserves. Quan es féu el silenci, l'home anuncià:

—El Ferrer de Tall.

Féu un petit silenci i després afegí, amb la més gran naturalitat del món:

—Balada.

Certes negres augmenten llur cabellera natural amb cabelleres de morta i prolonguen llurs rulls amb trenes de fibra de palmera

BELLESA I PLATANS

La guerra de tarifes i Miss Europa

Els romans, en descobrir les illes Canàries, les batejaren amb el nom d'Illes Afortunades.

Les illes Canàries han estat conseqüents. No han desmentit mai als romans. Sempre han donat una gran idea de la Fortuna.

Quan la civilització no havia arribat a Canàries, els seus habitants podien viure i viuen, naturalment, sense treballar. Una crònica del segle XV diu: «es passen tot el temps cantant i ballant, car el seu vici és jeure i no treballar».

COM CONSERVAVEN LA LÍNIA LES AVANTPASSADES DE LA MISS EUROPA

Perquè no fóra prou «fi», només reproduceixo fidelment el tros on es detalla el sistema que empraven les avantpassades de la senyoreta Alicia Navarro per a «conservar la línia»:

«...Quan són púbers, després de presentar-les al *cavalheiro*, les engreixen amb llet fins que la seva pell sembla que es vagi a clivellar com ffa de les figues, car troben

Mis Europa sortint del Palau de Buckingham amb el Dr. Bethencourt, president del Spanish Club

A les Illes tot ha rutilat sempre bé, com sobre rodes. Sobre rodes de la Fortuna. Perquè no cal, no esmentem com exemple el senyor Guerra del Río.

CARA I CREU DE LA CIVILITZACIÓ A LES ILLES

A Canàries també han caigut desgràcies. Però totes es poden contrabalançar per sorts. Fou una gran desgràcia la quasi desaparició dels *guanches* o indígenes primitius de les Illes, una de les races més belles de la humanitat. S'han trobat mòdies que fan dos metres. Pell bruna, ulls blaus, cabell ros... Qualsevol representant d'aquesta raça derrotaria aquest minyó tan escultòric i tan maquilat que un jurat de París ha elegit «Apollini 1935».

Però, al costat d'aquesta desgràcia, la civilització també proporcionà una gran sort als canaris successors d'aquells *guanches*: l'exportació moderna de bananes i la importació de tísics que omplen la vall d'Orotava. Si abans els canaris podien viure sense treballar, ara molts canaris (proprietaris d'uns quants *huacales* de plàtans) no sols viuen, sinó que s'hi enriqueixen.

Només de l'exportació de plàtans, l'any 1932 entraren 200.000.000 de pessetes a les illes Afortunades (dos-cents milions són una fortuna, tanmateix!).

LA GRAN DESGRÀCIA I LA GRAN SORT DEL MOMENT ACTUAL

1935. Escalata una guerra. I, malgrat que amb les guerres s'hagin fet tantes fortunes i que aquesta sigui una guerra a cops de números, Canàries es mig arruïna. La guerra de tarifes franco-espanyola l'lisca i rellisca en bona part damunt els plàtans.

El setanta-cinc per cent de l'exportació total de plàtans era absorbida per França, a despit de tots els impostos duaners i d'uns segons impostos de l'Ajuntament de París i altres ajuntaments de grans viles franceses.

Ara, amb la guerra de tarifes, si Canàries entra a París els plàtans suficients perquè la Baker se'n pugui fer aquella mena de *slip*, ja farà prou...

Les Afortunades hauran acabat la Fortuna?

No; no era cosa que l'equilibri canari es trenqués.

Tots ho heu llegit: coincidint amb la declaració de la guerra de tarifes que portava la gran desgràcia a les Canàries, pels carrers de Las Palmas, de Santa Cruz, etc., les bandes musicals de la localitat tocaven *pascales*.

Les desgràcies no vénen mai soles. De vegades vénen acompanyades de sorts: Miss Tenerife ha estat proclamada Miss Europa...

NO HI HA RES DE NOU SOTA EL SOL

De manera que ara han descobert noies maques a Canàries? Han hagut d'esperar el 1935 per a consagrar les belleses de Tenerife?

I que en fa de temps que això constava! Fa segles que hom ho pot llegir en una crònica del portuguès Gomes Eannes de Azurara (primera meitat del segle XV), cronista del rei Enric el Navegant.

Gomes Eannes, abans de parlar de Tenerife, diu que els lectors poden donar gràcies a la misericòrdia divina i al Senyor per estar alliberats de coses tan gruixudes com les que explicaria. Exagera Gomes de Eannes: coses com les que conta de Canàries, avui les expliquen de Hollywood.

CASA REÑE

COPIES a màquina

CIRCULARS

amb multicopista a preus reduïdíssims

TRADUCCIONS de l'anglès i francès

MONT-SIÓ, 18, pral. - Tel·l. 18053

RICÍ "GOLOSO"

PURGANT DELICIOS

Mirant a fora

Crisi i accidents

Segons Paganon, ministre de l'Interior francès, els accidents de la circulació han augmentat considerablement. De 1.594 accidents mortals en 1924 s'ha passat, deu anys més tard, a 4.737.

El ministre s'ha preguntat què calia fer. Alguns li han recomanat que reforçés els serveis de policia, però les economies s'hi oposen. D'altres li han aconsellat que suprimís la responsabilitat pecuniària de les assegurances en cas d'accident mortal i deixar als delinqüents totes les despeses i penyores en què incorrin. Però un dels seus consellers ha dit una cosa millor:

—No crec que cap mesura que prenguem sigui eficaç. La causa de tot això és que ha augmentat la imprudència del públic, tant dels peatons com dels conductors. Això sol passar en èpoques de crisi econòmica. Sota la Regència, en temps de Law, hi havia molts aixafats, i això que aleshores la circulació era relativament fàcil.

Estatístiques

La crisi, en efecte, és greu. Segons estadístiques, més o menys exactes, en 1934 han mort d'inanició més de dos milions i mig de persones, i més d'un milió s'han suïcidat, llops de passar gana.

D'altra banda, han estat destruïts: un milió de vagonets de blat, 267.000 vagonets de cafè, 258 milions de quilos de sucre, 26 milions de quilos d'arròs, 25 milions de quilos de carn.

***

I els accidents de circulació són, en efecte, per crisi o pel que sigui, nombrosos. Així, als Estats Units han estat fixats uns cartells que diuen:

«EL QUE COSTA MÉS CAR QUE LA GUERRA. «En divuit mesos de guerra, les forces expedicionàries han tingut 50.310 morts i 182.674 ferits.

«Balanz dels accidents de circulació en temps de pau, als Estats Units, en el període de divuit mesos que acaba el 20 de juny de 1935: 51.200 morts i 1.304.000 ferits.»

Setmana turca

Kemal Atatürk, en la seva tasca d'occidentalització de Turquia, ha decidit canviar els dies de festa.

Fins ara, per als turcs el dia de festa setmanal era el divendres. Els jueus, que n'hi ha molts a Turquia, tenen de festa el dissabte. Els establiments turcs financers i comercials que tenen relacions amb Europa, havien de fer festa el diumenge i els perjudicava que el divendres fos festa de precepte, precepte musulmà, ben entès.

Triant el diumenge, Kemal Atatürk ha declarat que no tenia per res en compte qüestions confessionals, sinó exclusivament pràctiques.

Els negocis són els negocis

Als japonesos no els fan gens de gràcia les reivindicacions italianes a Etiòpia. Els italians no establien impropis als japonesos per llur actitud.

El fet és que el Japó ha augmentat considerablement la seva producció industrial i li cerca mercats. Un d'ells és Etiòpia. El 95 per 100 dels teixits de cotó que hi entren són de procedència japonesa, i una tercera part del total d'importacions etiòpiques són japoneses. Durant els sis primers mesos d'aquest any, el Japó ha exportat a Etiòpia sis vegades més de cervesa que en el període corresponent de l'any passat. I les tropes italianes, si beuen cervesa, és cervesa japonesa!

Historieta berlinesa

Quan van començar les persecucions catòliques, Déu Pare s'amoinà.

—Aquest Hitler—deia—és catòlic. Segurament es tracta d'un malentès. Enviare a Berlín el més dolc dels meus servidors, l'àngel Gabriel, l'àngel de l'Anunciació. La seva paraula és de mel i sabrà arranjar-ho tot.

L'àngel Gabriel sortí del paradís. Passaren vuit dies sense notícies. Després, al cel, arribà aquesta lacònica notícia: «Àngel Gabriel en un camp de concentració.»

—Això ja és massa!—exclamà el Pare Etern—. Aquests nazis maltracten els meus servents. Que l'arcàngel Sant Miquel agafi la seva espasa flamejant i baixi a Berlín. Que parli amb fermesa i faci por.

Sant Miquel se'n va, i no torna pas. Nova notícia: «Arcàngel Sant Miquel en un camp de concentració.»

La qüestió s'espaïllava cada cop més. Gran reunió celestial. L'opinió és unànime: el prudent Moïses és l'únic capaç d'arranjar les coses, ell que sabé conduir els hebreus a través de mil perills fins a la terra de promissió.

—Senyor—diu Moïses—, sóc jueu i aquest Hitler és enemic dels jueus. Però ho faré tan bé com podré.

I Moïses pren el camí de Berlín. Encara no han passat vint-i-quatre hores, que un àngel missatger porta aquesta notícia:

«Miquel i Gabriel alliberats. (Signat) Von Moïsendorf, Gauführer (cap de secció).»

Curació

El ministre de Salut pública de l'actual govern francès, Ernest Lafont, havia estat socialista.

—Us han assignat aquesta cartera—li preguntaven—per casualitat o per un motiu determinat?

—Per un motiu determinat—respongué—, i dels més legítims. Sóc indicadíssim per a vetllar per la salut dels meus conciutadans, perquè sóc la prova vivent que és possible curar-se de la malaltia més greu de la nostra època.

—Quina malaltia, senyor ministre?

—El marxisme.

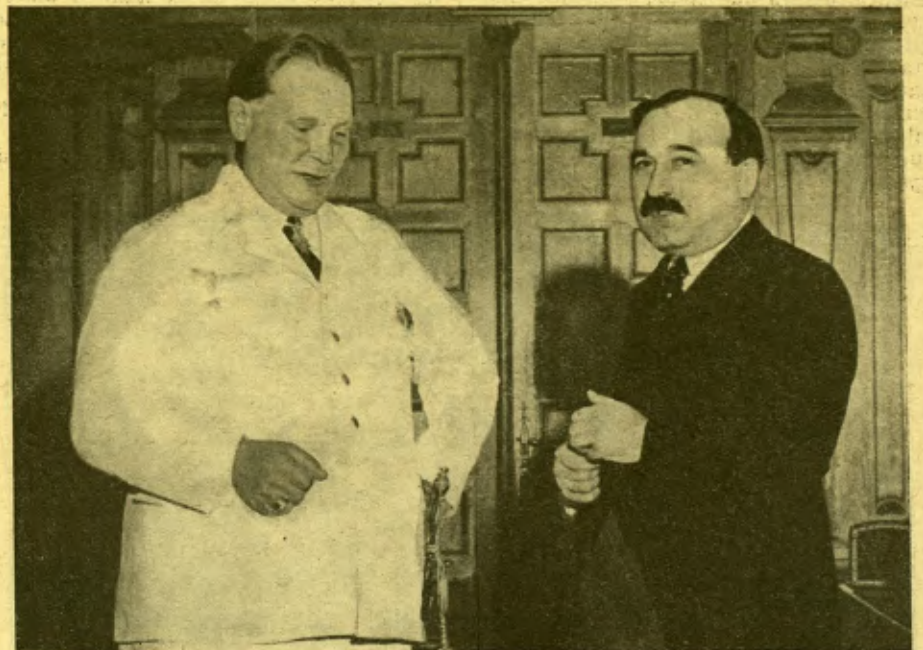
L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

Europa Central i Oriental

El dia en què s'esqueia el 21.^è aniversari de la gran guerra ha passat gairebé per alt, perquè l'atenció general es decantava cap a Ginebra, on alguns governants havien de fer esforços considerables per a evitar una nova guerra, que tot i limitada a un tros d'Àfrica, podria constituir aquella espurna que avui és suficient per a provocar un incendi general.

En 1914 no existia l'organisme ginebrí, però governants de diversos països—gairebé tots desapareguts avui—feren esforços il·la-

conseguint seguretat col·lectiva. Admes això, Alemanya ha de comprendre que tot moviment bèl·lic, onsevilla que es produís, trobaria solidàriament unides contra ell la gairebé totalitat de nacions europees, sense excloure'n Polònia, que comença a sentir les primeres desil·lusions sobre l'acord estipulat amb Alemanya. La tivantor creada a propòsit de Dantzig és més greu del que sembla, i el fet que el govern de Varsòvia hagi guarnit militarment les fronteres amb el Reich basta per a demostrar-ho.

Goering a Belgrad, parlant amb Jevitch

bles per a evitar la conflagració. El que aleshores era al lloc que avui ocupa Samuel Hoare, Edward Grey, no pogué vèncer l'obstinada voluntat del Reich. Reeixirà Hoare amb Mussolini en allò en què no reeixí el seu gran predecessor amb Bethmann Hollweg?

Les laborioses decisions del Consell de la S. de les N. no ens diuen res en aquest sentit, perquè deixen les coses en el mateix punt en què estaven. Els considerables esforços realitzats per Laval sinó adreçaven a salvar, en aquest moment, més que el prestigi, la pròpia existència de la S. de les N. Hi ha reeixit, per sort. Ara veurem el que ocorrerà en aquests mesos de negociacions diplomàtiques, encara que no ens puguem fer massa il·lusions.

Quant a l'aventura italo-etíop, a més a més d'altres raons que la fan deplorable, hi ha la d'haver-se presentat en un moment inoportú, distraient l'atenció de les cancelleries de les maniobres alemanyes a l'Europa Central i Oriental.

Els diaris alemanys han seguit amb interès les tasques ginebrines, aprofitant l'ocasió per a ironitzar sobre la impotència de la S. de les N. El govern, en canvi, s'ha captivat reservadament. Les complicacions occidentals no poden sinó ajudar els plans del Tercer Reich, els quals s'estenen dels Balcans al Bàltic. Mai, per exemple, no s'ha parlat amb tanta insistència com ara, a Viena, de l'Anschluss. Von Papen ha donat un tomb per les províncies austríques, després del qual ha pronunciat un discurs parlant clarament de la no llunyana aneixió d'Àustria al Tercer Reich, i a la Cambra dels Comuns un diputat ha dit a Hoare—sense que aquest respongués—que ell sabia de bona font que Hitler arribaria a Viena a darrers d'any.

Potser és per això que Mussolini ha parlat a Pierre Benoit de la concentració de vuit-cents mil homes a les seves fronteres.

De totes maneres, l'Anschluss seria la guerra, perquè, a més a més d'Itàlia, ni França ni la Petita Entesa no el podrien permetre. Les maniobres fetes a Belgrad per emissaris alemanys no han donat resultat. Iugoslàvia té present el que deu a França, que l'ha protegida dels atacs dels italians; i sap quins perills li representen tant la restauració dels Habsburg com la comunitat de fronteres amb Alemanya.

Segueix restant en el misteri, però, la causa del fracàs del reconeixement de la U. R. S. S. i de la represa de relacions diplomàtiques entre els dos països. Els vells serbis s'haurien de recordar que els russos acudiren en 1914 a ajudar-los contra Àustria, i tenir en compte que altres països monàrquics, com Anglaterra i Itàlia, han renuat relacions amb Rússia. Hom sospita que aquesta actitud del govern de Belgrad és deguda a influències del de Berlín.

***

Malgrat les preocupacions de França i d'Anglaterra pel conflicte italo-etíop, no creiem que llur atenció s'hagi distret del que ocorre en altres llocs. És evident que a Berlín es fan massa il·lusions i no s'adonen de la feina hàbil que està fent Laval per a llimar les dissensions entre Londres i Roma i reconstituir el front de Stresa. No tenen en compte que entre el Quai d'Orsay i el Foreign Office hi ha acord perfecte quant a la indivisibilitat de la pau i la

Els dictadors no coneixen altra lògica que la de llur ambició, i així, quan Hitler cregui arribat el moment de provocar un conflicte, tirarà al dret. La qüestió és preveure per on començarà. El que sembla més probable és que el Tercer Reich es proposa atemptar contra la independència d'alguns veïns seus de l'Europa Central o del Sudest. Aquesta actitud s'ha accentuat després de l'acord naval anglo-alemany, que ha revifat les esperances dels veritables amos d'Alemanya, els caps de la Reichswehr. Els primers efectes d'aquest acord—que no es comprèn com Hoare pot defensar encara—són la preparació política, militar i naval tendint a assegurar a Alemanya l'hegemonia del Bàltic, seguint el programa nazi clarament exposat en *Mein Kampf*. Aquest preveu la desaparició dels petits països bàltics per a transformar-los en bases militars en previsió d'una guerra contra Rússia, enllestida la qual seria més fàcil la guerra de revenja contra França, a la qual Alemanya no ha renunciat pas. El bàltic Alfred Rosenberg és el més ardent propugnador d'aquest pla audaç.

Seria interessant de conèixer l'actitud dels països amenaçats. A Berlín s'ha parlat molt d'un viatge del ministre polonès d'Afers estrangers a Estònia, on hauria hagut de trobar-se amb els seus col·legues de Letònia i Finlàndia per a donar una orientació germanòfila a la política exterior d'aquests països. Cal creure que es tracta d'un rumor volgutament inexacte per a servir determinats fins, perquè Beck avui no té cap interès a afavorir Alemanya contra Rússia. La tivantor per la qüestió de Dantzig no pot sinó decantar Polònia del cantó de Rússia i de França i allunyar-la de la influència d'Alemanya.

D'altra banda, apareix evident que Lituània, Letònia i Estònia s'han impressionat pel que pugui preparar-se a Berlín. Quant a Finlàndia, el govern fliteja amb el de Berlín, però l'opinió pública demana amb insistència de conèixer fins on arriben els lligams amb Alemanya. Però si les coses arribessin a un punt crític, la sort de Finlàndia, malgrat l'actual govern, no podria deixar de trobar-se unida a la dels altres països bàltics.

***

La situació europea, doncs, no té res de tranquil·litzadora. Per tant, la responsabilitat dels que han contribuït a crear-la és gran, i gran també la que pesa sobre els encarregats d'arranjar-la, si és possible aconseguir-ho.

Certament, quan en febrer de 1932 s'inicià a Ginebra, després de sis anys de preparació, la Conferència del Desarmament, cap profeta no hauria gosat predir que encara serviria per a crear majors perills bàltics i augmentar els armaments de tots els països.

Si la S. de les N. hagués pogut desenrotllar l'obra per a la qual fou creada, avui no ens trobaríem sot a l'amenaça d'un fet consumat, que pot sorgir d'un moment a l'altre.

Vint-i-un anys han passat des del començament de la guerra mundial, la més terrible de totes les que registra la història, i sembla que el record d'aquella tragèdia s'hagi esborrat de la memòria de tots.

TIGGIS

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Tele: "Carburon"

BARCELONA
Mallorca, 232

Tel·l. 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURES. Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT. Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MAN-GANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUS-TRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BU-FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOL-DADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

EL CINEMA

BALANÇ D'UNA TEMPORADA

Una llista de títols

Seria interessant de veure el resultat d'un plebiscit sobre el millor film de l'any. No essent gens ni mica democràtics en qüestions d'estètica, encara que siguin d'estètica cinematogràfica, en fer al·lusió a un plebiscit, l'entenen portat a cap entre gent d'una certa capacitat artística. No seria precisament qüestió de consultar la receptació a la taquilla, puix que molt ens exposàvem a arribar a resultats negatius. Amb tot, el resultat per força no tindria sinó un valor d'aproximació, ja que en l'estat actual de

tat després dels films anteriors produïts per la mateixa casa.

Dels films francesos, sobre els quals tantes reserves fèiem en el número anterior, creiem que després dels films tan emocionants de Pagnol, *Fanny* i *Marius*, cal recordar-se de *Rumb al Canadà*, *Poil de Carotte*, *Lac-aux-Dames* i *Le grand jeu*.

El film anglès ens ha donat almenys dues obres remarcables del tot: *Nell Gwyn* i *La nimfa constant*, sense oblidar *La Casa dels Rothschild*.

«El nostre pa de cada dia»

les coses la pregunta: quin és el millor film de l'any?, resulta un xic impracticable.

Pel nostre gust, no ens desagradaria gens veure preferides pel·lícules com *Succedí una nit*, *Les quatre germanetes*, *Furs humans* i *Imitació de la vida*.

La primera, junt amb *Dama per un dia*, no fa sinó consagrar d'una manera definitiva un nom, Frank Capra, que d'aquesta feta passa a primer terme de l'interès cinematogràfic. No un nom nou; no es tracta pas de cap revelació de la temporada, però sí un parell d'obres mestres que acaben de convèncer-nos del talent de llur director.

Revelació de la temporada ho ha estat una actriu, Katharine Hepburn, que per bé que no feia pas el seu debut cinematogràfic, ha conegut la sort de veure la seva brillant labor associada al prestigi d'un film d'èxit rotund, un film, no pas perfecte — allargassament, massa diàleg —, però amb prou qualitats per a no comprometre'ns si el posem com ho hem fet en lloc tan preferent.

Furs humans ha estat un film sense discussió d'un director sempre discutit. O si no penseu en els altres films seus de la temporada, *I ara què?* i *Homes de demà*. Frank Borzage, que no fa mai coses indiferents, enguany ens ha delectat en tres films ben diversos, d'entre els quals destaca *Furs humans* per la qualitat del seu lirisme.

Quant a *Imitació de la vida*, és l'obra d'un director al qual no s'ha fet encara justícia.

La seva manera és tan discreta, tan propensa a una mesura com si diguéssim trobada per instint, els seus assumptes d'una psicologia prou rica perquè desconcerti l'espectador desprevingut, que això potser explica per què l'home que ha ofert *Imitació de la vida*, *Sembla que fou ahir* i *La Usurpadora* no sigui citat més sovint al costat dels noms més importants del moment.

Entre les coses que cal assenyalar com a particularitats de la temporada, és necessari començar pel nom de W. C. Fields, que amb tres films consecutius, *A tot gas*, *Viatge de plaer* i sobretot *Quan menys es pensa*, queda situat en un lloc preferent de l'actualitat còmica... al costat de l'absència prolongada de Chaplin, de la penúria de Harold i del desinfiament, potser definitiu, de Buster Keaton — tan poc feliç amb les seves temptatives europees de cinema —, i de la gràcia inaferrable d'Eddie Cantor, per cert no tan feliç amb *Escàndols romans* com ho fou amb *Torero per força*.

Altres títols americans que cal citar, ens sembla que són: *Els tres llancers bengalis*, *Les verges del carrer Wimpole*, *Sola amb el seu amor*, *Una dona per a dos*, *El Raval*, *El nostre pa de cada dia*, *Viva Villal*, *Es-kimo*, *L'illa del Tresor*, *Què hi ha, Nellie?* i l'inoblidable *Sopar dels acusats*.

Passem per alt els films de revista, per considerar que enguany el gènere està estancat. Efectivament, ni *La generala*, ni *Wonder Bar*, no poden significar cap nove-

LA BOATA HUMANA DELS FILMS

Els extrems nacionals

Un film es fa de moltes coses. Coses d'un ordre material i coses també d'un ordre més o menys espiritual. Però entre la llista de tots aquests elements figura sempre i d'una manera quasi imprescindible el sector conegut amb el mot d'un abast internacionalista dels extrems. Potser de tots els ingredients que s'acoblen a l'hora de filmar un argument, aquest factor conjuntiu dels extrems és el que menys preocupa i fa rodar el cap als productors. Pensen primer en les estrelles i en llurs sous, naturalment astronòmics, en els decorats, en les materialitats del plateau, en la música i en una colla de coses més, si no inèdites del tot i fetes a mida del film, almenys d'un encaix treballós dins de l'organització.

A darrea hora, al darrer moment i a tant per cap, les masses desdibuixades i grises aniran a situar-se al seu lloc i formaran amb el seu brogit i amb el seu alè l'atmosfera de vida articulada i mudable dins la qual es desgranarà el fris cinematogràfic. Dispersos i disseminats estratègicament segons una perspectiva més o menys sàvia, apuntalaran l'acció de la mateixa manera freda i indiferent com fan els plafons i les restalles de balustrades fallacioses dels decorats; amb una acció única i exclusiva de presència. Faran taca, i el bany-maria espiritual, mentre l'objectiu amb la seva indiferència destacarà damunt el seu gris, la il·lació dels gestos dels actors de primer pla, i farà lliscar per damunt de la seva presència cortical el fil d'una història, en la qual no tenen art ni part...

Carnassa d'objectiu, sostinguda per perspectives d'esperances remotes i impregnades d'ambició i de futur, truquen cada dia en grups esclarissats a les portes dels nostres

estudis; deixen unes proves de «Photomaton», amb ganxyotes estridents moltes vegades, escriuen unes dades precises, al·larga, pes, color dels ulls, si hom té *smoking* i quins esports practica, i una cartolina més cau dins la llista i fa cua fins un jorn, problemàtic, en què un film extraordinari els faci passar al replà de l'extra i des d'allà, camí amunt, fins qui sap on...

Abans, això passava a Amèrica. La literatura rosa i llefiscosa havia fet de l'odissea de l'extra que es remunta un tema llagri-

d'esser exigents i fins cruels. El cinema no perdona i no admet cap tolerància. Abans un paper d'extra semblava que es podia donar a tothom. Avui cal repartir negatives i desaires a amics, que un voldria de cor afavorir i que no comprenen, ni poden entendre, aquesta impossibilitat amb què topen...

***

Dins d'un set dels nostres estudis, hom no pot sostreure's a una estranya sensació, estant al costat d'aquestes masses compac-

Una escena amb extrems a l'estudi d'Orpheu

mós i fàcil. Alguns films han calcat també tota l'amargor de l'anada a la deriva, sempre a la recerca d'una esletxa, que obra sols una altra esletxa més enllà. I això, que fins ara ho podíem mirar amb una certa indiferència, ara ho tenim aquí a dos passos. A Barcelona hi ha una xifra d'extres latents i en potencial fabulosa... Els estudis tenen uns arxius que sobreixen de fitxes plenes... I es fan sols dos, tres o quatre films importants a l'any... Unicament la fe irreductible en ells mateixos i en la sort que sosté els nostres extrems, que en això s'assemblen als seus companys dels Estats Units, és prou forta per a no deixar per sempre més aquest ofici, que fa guiar tant i que paga tan malament...

***

Un repàs a aquests fitxers és una cosa extraordinàriament il·lustradora. No és pas una obsessió de joventut exclusivament la que porta als nostres estudis aquestes masses esfilagarsades d'aspirants. Gent feta i madura hi és també representada per una gran xifra. El microbi del cinema no respecta edats. De totes maneres, el tipus d'home abundant i característic és el del noi bé, amb el cabell rullat i duresa desportiva, i entre les noies sembla quasi obligatori el cabell ros, les línies amforades i la silueta estilitzada més o menys internacional. Podrien distribuir-se i acoblar-se en grans sectors de tipus semblants a cada actor i actriu triomfant: Clark Gables, Joan Crawford, Gary Coopers, Marlenes... Hi ha també excepcionalment tipus de tirada exòtica. Anna May Wongs especialment. Es descobreix una obsessió aclaparadora pel mimetisme i el calc.

De totes maneres, l'eficàcia d'aquestes col·leccions interminables de fitxes és una cosa un bon tros dubtosa. Davant d'un d'aquests munts imponents de cartolina, vaig elogiar l'encarregat del seu control i vaig demanar-li quin criteri els seguia per la seva discriminació a l'hora d'escollir els extrems.

— Pels extrems hi ha massa feina a mirar aquestes fitxes — em digué —, i no acabariem mai.

— I doncs, com ho feu, aleshores...

— El nostre *régisseeur* baixa al Paral·lel, i a la terrassa del Teatre Nou els contracta i els tria personalment...

***

La tarifa remuneradora, pels homes, està entre els nostres productors, fixada i acceptada. Un figurant amb *smoking* es lloga per quatre duros el dia. Amb vestit de carrer, per tres. El *smoking* és, doncs, una peça de treball còrtic i els aspirants tenen cura a remarcar sempre la seva possessió. Per mor del *smoking*, els extrems de Madrid fins ara semblaven tenir un tàcit avantatge damunt els de les editors de Barcelona. Un *régisseeur* m'ho contava...

— Allà, el noi desvagat de casa bona, el tastaolletes i els fills de família una mica cap-verds, donen un excel·lent contingut d'extres «de luxe». Els guarda-robes són més brillants que afe. La vida de nit de Madrid, més intensa i més fluida, permet una selecció de tipus més fàcil... Ha calgut fer a Barcelona un treball sostingut de tria meticulosa, per a poder arribar a disposar d'elements que ens facin quedar bé. Ara ja està resolt això. L'extra d'aquí ja és «senyor»...

La cosa és ben fàcil de comprovar. Un set esplèndid, ample i lluminós, que recorda l'estil característic dels films alemanys, està sota la fèrula del rodatge. És un menjador de gran hotel. La gent, dispersa per les taules, són els extrems «escollits». Realment, són del tipus *standard* més absolut. Extrems que el mateix podrien filmar aquí que als Estats Units. Tipus ben abillats, de siluetes afuades i esportives, i elements femenins vestits amb una elegància que és correcta i tolerable, amb una gràcia ingènita i sense falsificar.

— Per aconseguir aquesta selecció de vuitanta extrems de tipus «gran món», exempts de la més lleu rel·liscada vers la comicitat, hem hagut d'eliminar-ne més de tres-cents en les escenes prèvies del film. Hem hagut

tes dels extrems. Brillants i encastrats dins del món fals dels decorats, i vivint per uns instants intermitents una vida de quimera, els sabem uns franc-tiradors de papers efímers i copsadors de jornals saltats. Observem tipus, rostres i maneres que acusen veritables cristallitzacions de caràcter. Però aquests estudis encoixinats i immensos que maten els sorolls, que sonen tan opacs i tan a buit, ofeguen també cada dia i d'una a una, despietadament, les seves desllogades ambicions. Els volem mirar com a coses estrictament materials, dessensibilitzades i no pòdeu. Sabeu que encara que no fossin sinó això, a cada nou contracte es veurien també traspassats per dintre, pel mateix calfred que esglaien als daus en sortir de les mans boges d'un jugador.

I a més a més teniu ocasions de comprovar a cada moment que aquests nuclis passius que teniu allà al davant són quelcom més que una forma inquieta, però buida de sensacions i de cobeejances. Que és un munt d'essers vius i que se n'adonen. Hi ha l'anècdota reiterada, a voltes punyent i a voltes amable, que us en fa adonar a cada moment. Els petits idills escadussers que floreixen sobtadament dins d'aquesta massa, i els petits fets diversos que acusen la seva sensibilitat, desperta sempre.

L'anècdota mateixa, viscuda davant els nostres ulls, en la visita a aquest plateau majestuós del menjador de gran hotel, per la intervenció d'un extra, en paper de cambriero, ho corrobora. Edgar Neville, l'humorista que ha convocat amb Douglas Fairbanks i amb Chaplin a Hollywood, dirigeix l'escena. La cosa és senzilla. Es tracta només de servir a un protagonista una llagosta a la cardinal majestuosa. L'escena es repeteix i s'assaja una, dues... deu vegades. Sota l'escalfor implacable dels focus i de l'estiu conjuntament, la llagosta ha entrat en un estat de descomposició irresistible. Aquesta llagosta ha quedat exclusivament destinada als assaigs. Una altra de bona, fresca i mengívola és al recés d'una nevera. La gent de l'escena, embafada, es tapa el nas amb els tovallons. La llagosta «cant» que se sent de tots els recons, mortífera i irresistible. Per fi arriba el darrer assaig...

— Decidit...! — recalca En Pruna, en pla d'ajudant de director...

I l'extra, submis, amb la plata a la mà, comença el seu mutis i dona els primers passos; però de sobte les cames se li seguen, perd el color del clatell, net de maquillatge, i fent una zigzaga apoteòsica, cau a terra estès, desmaiàt, desfet per la flaire putrefacta de la llagosta... Hom el recull prestament, tot brut i empastifat, i se l'emporten al botiquí... al mateix temps que Edgar Neville els diu des del seu prestatge:

— Ei! Advertiu al metge que aquesta olor és la de la llagosta...! Que si no us el diagnosticarà, en sec, com a cadàver...!

Un petit episodi més d'aquesta vida dels trànsfuges i d'aquests bastaixos del cinema.

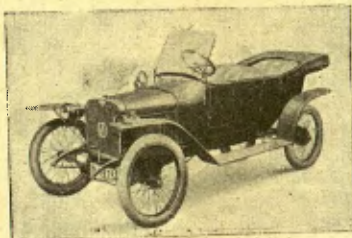
FRANCESC GIBERT

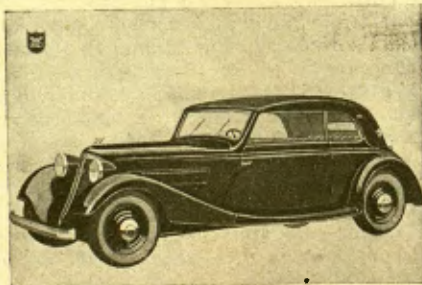
WANDERER 1835

WANDERER 1911

WANDERER 1935

50 anys d'experiència donen una plena garantia

Agents:

Automòbils, S. A.

CORSEGA, 302-304

G. B. S. i G. K. C. al cinema

Shaw i Chesterton seran estrelles de cinema. En efecte, apareixeran aviat a la pantalla en els papers principals d'un film destinat a mostrar al públic el treball que es realitza quotidianament a la British Broadcasting Corporation. Aquest film, la realització del qual ha durat un any, diuen que serà «una simfonia evocant un dia de feina de la B. B. C.». Als costats de Shaw i de Chesterton, apareixeran d'altres personalitats conegudes, i sobretot els més coneguts artistes de la ràdio, així com els diversos tipus d'oients.

Ha posat en escena aquest film John Grierson, al qual es deu ja un documental sobre la vida dels pescadors de la mar del Nord.

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

Sessió contínua de 3 tardes a 1 matí

SEIENT: UNA PESSETA

El local més fresc de Barcelona, per la primera instal·lació Carrier d'Espanya.

CURIOSITATS MUNDIALS

Interessants reportatges U. F. A. exclusiu

LLEGENDA DE PASQUA

Dibuix en colors de Walt Disney

NOTICIARIS D'ACTUALITAT

MUNDIAL segons visió PARAMOUNT

i ECLAIR JOURNAL; exclusiu.

LE TOUR DE FRANCE

Les darreres etapes

EN EL REINO DE LA FERIA

Documental

2.ª SETMANA DE FILMS CÒMICS

DOS PIES QUE PARECEN TRES

CAMELOS DE AFRICA

DEMONIOS DEL AIRE

EL DEBUT DE KRETA KARABO

amb SHIRLEY TEMPLE

Un programa ideal per a nens i grans

Noticiari Fox Mundial

Escenes de l'Etiopia actual.

El final de la Volta a França.

Nuvolari guanya el Gran Premi d'Alemanya

Inundacions al Japó, etc.

EL TEATRE

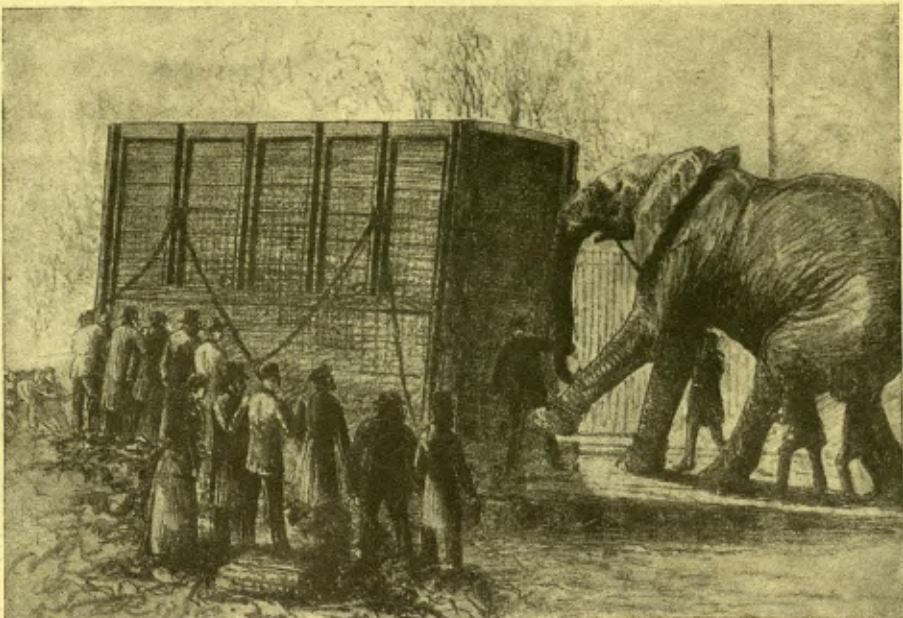
LA FIRA I EL CIRC A NORDAMERICA

Barnum, pare del sensacionalisme

Un film — ben poc reeixit per cert, tot i la interpretació admirable de Wallace Beery —, sobre la vida i aventures de Phineas T. Barnum, ha situat enguany en un primer pla d'actualitat la curiosa i extraordinària figura d'aquell gran mistificador.

Els periòdics han anat plens de biografies i anècdotes de Barnum. *Marianne*, per exemple, l'acreditat setmanari parisienc, li ha dedicat el passat mes de juliol, dos llargs articles. Però les dades essencials i les peripecies més sobresortints les he trobat arreu

ses, i un altre fent contemplar pel públic el primer hipopòtam «que tenia el gust de visitar els Estats Units», Barnum, avui remuntant-se a la glòria i a la fortuna i demà ensorrant-se, només havia tingut la dèria de les curiositats i de les coses absurdes. Bailey, en aquest sentit, era un home més normal. Però, nordamericà com Barnum, l'atreia, també, tot el que fos grandios i sensacional. Per a comprar, en 1882, al Parc Zoològic de Londres, l'elefant Jumbo, es posaren de seguida d'acord. Jumbo

El famós elefant Jumbo és embarcat al Zoo de Londres («The Illustrated London News», febrer de 1882)

repetides. El llibre de M.-R. Werner, publicat en 1923 a Nova York (1), i l'estudi de Charles Bayle, que aparegué fa cosa de quatre anys a *Theatre & Arts Monthly*, on tothom ha furgat, han deixat el tema gairebé exhaust.

He remarcat, en molts dels treballs referents a Barnum que he llegit darrerament, una tendència a presentar-lo com un precursor del circ a Nordamèrica, tant com un formidable exhibidor de fenòmens, més o menys autèntics. I això no és prou exacte. Barnum, a Nordamèrica, fou, per damunt de tot, un incomparable animador de fira, no precisament un famós director de circ, i la seva anomenada es deu, més que a altra cosa, al seu geni publicitari, i a la seva reconeguda traça i la seva infinita desparrensió per al reclam. Fou el pare del sensacionalisme, el creador del bluff. Els americans li haurien d'aixecar un monument a cada cantonada. Barnum es consagrà al circ cap al final de la seva vida, i no d'una manera absoluta. Circ vol dir veritat, i Barnum, a despit de sostenir que «ésser honest és la millor política», havia nascut per a alimentar i explotar l'engany. Quan Barnum va posseir per primera vegada un circ, fou en realitat en 1870, als seixanta anys, en ocasió d'associar-se amb l'agent de negocis W. C. Coup i el clown Dan Costello. I aleshores continuà, encara, sota el *chapiteau* ambulante, a exhibir «meravelles». Va ésser l'època de les figures de cera amb respiració mecànica, com el gegant fòssil de Cardiff o el noirot Essau, que portava una barba fins els peus. Un incendi, el tercer de la carrera de Barnum, va fondre en 1872 aquella col·lecció. El circ tenia ja dues pistes.

El meu distingit amic Henry Thérard, escriptor francès a l'autoritat i competència del qual haurà de recórrer sempre el qui vulgui estar assabentat de les coses de circ, ha explicat, a propòsit justament de Barnum (2), els orígens del circ a Nordamèrica. L'importà d'Anglaterra, en 1775, o sigui trenta-cinc anys abans de néixer Barnum, un artista que es deia Ricketts, procedent del Circ Reial Britànic de Huguens. Després, en 1830, visità Nordamèrica, amb el seu circ, el director Thomas Cooke, també anglès. Aquests varen ésser, doncs, els veritables precursors del circ a Nordamèrica. Barnum, que va traslladar-se del seu lloc de naixement, Connecticut, a Nova York en 1821, no va començar a actuar com a *showman* fins a 1835, any en què va fer conèixer al públic Toice Heth, la negra de 160 anys que havia estat dida de Washington. Aquella negra, naturalment, ni tenia 160 anys ni havia estat dida de ningú; amb prou feina era negra. El propi Barnum, rei dels embaucadors, arribà a fer publicar a un diari, per a cridar l'atenció, que la negra era de cautxú i que parlava gràcies a ésser Barnum un ventríloc excepcional. Barnum tenia molta fe en la premsa, i el mateix es servia dels elogis que de vegades li prodigaven els periòdics, que de les censures que sovint, també, li adreçaven. «La qüestió — deia — és que parlin de mi; al capdavall, tot és reclam.»

Fins a 1880, en què s'associà al seu rival James Anthony Bailey, estigué Barnum allunyat del veritable circ. Un dia, presentant el lilliputenc Tom Thumb; un altre ensenyant un ase que feia passar com un «cavall pelut capturat pel general Fremont als deserts de Califòrnia» (3); un altre anunciant un gat color de cirera i col·locant al costat del gat un plat de cireres negres,

era famosíssim... La reina Victòria i el poeta John Ruskin protestaren de la venda, i Lord Winchelsea exclamà: «Més valdria que s'enduguessin l'honorable Gladstone!» Quan el cèlebre paquiderm va morir, esclafat entre dos trens, Barnum va adquirir una elefant femella i l'anuncià com «la vídua de Jumbo».

Barnum morí en 1891, a un palau dit Iranistan (4) que s'havia fet bastir al seu poble natal. Bailey, el seu successor, abandonà completament els fenòmens i donà un impuls enorme a la part de circ i exhibició de feres. La seva vinguda a Europa, en 1897, amb els seus seixanta-set vagons de material i el *chapiteau* de dos-cents metres,

Retrat contemporani de Ph. T. Barnum («The Illustrated London News», gener de 1884)

fou un esdeveniment. Morí Bailey en 1906, i el Barnum and Bailey Circus es transformà en el Circus Ringling Bros and Barnum and Bailey, per haver venut el circ, la vídua de Bailey, als germans Ringling. Aquests volgueren conservar els noms de Barnum i Bailey com un homenatge.

Avui, dels sis germans Ringling en resta només un: John Ringling. Els seus circs són, amb els de Rússia (5), els millors del món. Un número que procedeix dels circs Ringling-Barnum, és un número d'excepció. John Ringling és multimilionari. La col·lecció d'art del seu palau de Sarasota, a la Florida, es calcula que val vint milions de dòlars. John Ringling, com Phineas Taylor Barnum, té el gust de la grandiositat. Però mentre el seu palau és modern i de línies harmòniques, el de Barnum és oriental i d'una barreja d'estils que fa por. Si ara Barnum visqués, l'ensenyaria fent pagar entrada.

JOAN TOMAS

- (1) Existeix una traducció francesa editada per la casa Payot, de París.
- (2) Vegi's *Couillises et secrets du cirque*, llibre del qual m'he ocupat ja en aquestes planes.
- (3) El general Frémont era molt popular, i Barnum s'aprofità d'aquesta popularitat.
- (4) Iranistan ve de «Iran» (he corregut) i «I stan» (m'he deturat).
- (5) A Rússia té cura dels circs l'Estat.

TEMA D'ESTIU

Concepte pessimista del teatre

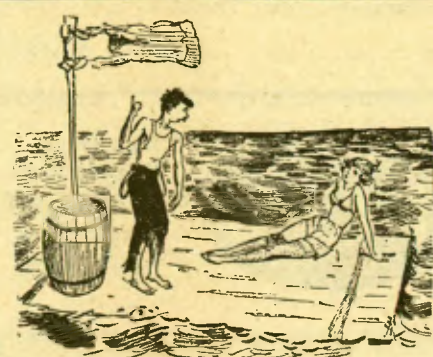
L'any passat, damunt d'aquestes mateixes planes, em vaig permetre donar un crit per demanar una mica d'optimisme, un crèdit de confiança per al teatre i els autors catalans, que anaven a començar una temporada que havia d'ésser fructífera i renovadora per molts de conceptes. A mitja temporada ja vaig veure'm obligat a declarar que les meves esperances s'havien esvaït, i que els resultats del balanç teatral eren més aviat depriments. I ara, que tots els pessimismes són permesos sobre la vida del teatre català en la vinent temporada, que no hi haurà subvenció prèvia, ni companyia oficial, ni oficiosa, ni bona ni dolenta, segons sembla ben demostrat fins ara, puc permetre'm el luxe de dir que estic convençut que la crisi rosegadora que devora la vida de la nostra escena i que, en major o menor escala, fa trontollar l'existència dels teatres d'altres països amb una tradició dramàtica secular i un nivell de cultura enormement superior al nostre, és deguda al fet indiscutible que el teatre, tal com fins ara l'hem entès, està mort com tots els morts. Jo, personalment, vaig cada vegada més poc al teatre: l'any passat vaig assistir a unes quantes representacions, molt poques, de les obres acabades d'estrenar que havien de renovar l'escena catalana o trencar els motlles de costum. No vaig anar, ni ganes, a cap teatre on fessin castellà: em vaig perdre una comèdia divertida de Jardiel Poncela, però això està ben compensat per totes les *Papiruses* i totes les *Madres Alegrias* que em vaig estalviar. He estat, durant set o vuit anys, anant molt sovint al teatre i no m'he deixat perdre cap estrena de català. Doncs bé, ara em trobo, cada vegada més, en situació de compartir l'afirmació corrent del company Joan Tomàs quan diu que li agrada molt el teatre i per això no hi va. Una afirmació que s'estén d'una manera ràpida a grans sectors del públic, i que ja he sentit repetir a molts amics, ben intel·ligents i sensibles a totes les manifestacions d'art. I que potser haurà de transformar-se així: *M'agradava molt el teatre...*

Hi ha una cosa positiva: el públic deserta el teatre — el de vers i el líric — i setmana darrera setmana, a la majoria de les sales els còmics representen per a quatre rengles de butaques, de les quals la meitat són ocupades per portadors de passis gratuïts. En canvi els cinemes — els de barriada, els de reestrena, no els d'estrena, per diverses raons que ja he exposat alguna vegada — estan plens de gom a gom d'un públic entusiasta, que vibra amb l'espectacle, s'hi apassiona, el discuteix i es deixa per tornar-hi. I si algun gènere teatral es salva és la revista que, en la seva part millor, no és teatre, sinó music-hall, i que per tant té totes les característiques — dinamisme, variació, lleugeresa, manca d'entreactes — de l'espectacle del music-hall, un altre substitut victorios del teatre.

Els teatres són cars. Per quatre o cinc pessetes que val una localitat incòmoda, tota una família pot anar a un cinema confortable. Hi ha locals destinats a teatres, a Barcelona, d'unes temperatures glacials a l'hivern i tropicals a l'estiu, amb seients que són veritables aparells de tortura, amb columnes decoratives que tapen la vista, i amb una acústica tan deficient que redueix al paper de sords els que estan més enllà del rengle vuit. En canvi els cinemes moderns, adhuc els de barriada, gaudeixen d'una pila de comoditats, com calefacció i refrigeració, butaques confortables, bona sonoritat i visualitat perfecta, que no té cap teatre de categoria a Barcelona. Per tant, el teatre, ultra car, és incòmode.

Però fos això, raí! Hom podria corregir aquestes falles de les sales d'espectacle teatrals, hom podria suprimir els insuportables entreactes que no s'acaben mai i fer acabar la funció a hores més avinentes per als que s'han de llevar l'endemà per anar a treballar, hom podria rebaixar el preu de les localitats, i si el teatre s'omplia encara seria més remunerador que amb el sistema actual de preus. Però és que, a més de tot això, hi ha un fet aclaparador, innegable, que el públic ja ha endevinat i que prou senten els empresaris damunt la marxa de llurs afers, i aquest fet és que el teatre és una cosa passada, arcaica, antiquada i ridícula.

RAFAEL TASIS I MARCA
(Segueix a la pàgina 8)

— Jo poso això per a fer senyals. I vostè, amb què hi contribueix?

(The Passing Show, Londres)

El mal nedador. — Ja ho deia jo que posant-me una perruca de dona em vindria a salvar de seguida!

(The Humorist, Londres)

Lifar, revolucionari?

Lifar ha llançat als quatre vents, per mitjà de la premsa, que estava decidit a alliberar la dansa de la dictadura insuportable de la música... Al París artístic no s'ha parlat d'altra cosa durant molts dies. *Comèdia* ha obert una enquesta sobre aquest discutit esdeveniment. I la majoria de crítics han parlat de revolució. Revolució? Ja ens permetran de somriure. I de constatar una vegada més que paradoxalment, els esperits lleugers acostumen a qualificar de revolucionaris uns moviments artístics que no poden ésser més reaccionaris. També titllaven de subversiu el cu-

tes les convencions de l'escriptura musical. Podem reprotxar-li avui de reclamar el dret d'expressar-se sense traves?

Tot just publicat el seu manifest, Lifar s'ha apresat a il·lustrar-lo amb un ballet, *Icar*, estrenat darrerament a l'Opéra de París. No havent-lo vist, ens hem de refiar del que diuen els crítics. I per aquests ens assabentem que Lifar, després de muntar el seu ballet, ha encarregat, millor dit, ha dictat un acompanyament al músic Szyfer, esquelet rítmic que posa únicament en joc una enginyosa polifonia d'instruments de percussió. El nostre Magrinyà — ja ho diem l'altre dia — no va procedir d'altra manera quan va encarregar al mestre Montserat que escrivi els sorolls de tam-tam que havien d'acompanyar els seus *Poliritmes* creats per endavant, la qual cosa autoritza a considerar el nostre jove dansari com un precursor.

Tot això està molt bé. I defensors incansables de l'autonomia de la dansa, no podem fer altra cosa que aplaudir-ho entusiàsticament. Però les crítiques llegendes ens fan acollir *Icar* amb tota mena de reserves. En efecte, un crític ha parlat de *mímica emocionant*. (Lifar ja parlava de la seva afecció per l'expressió dramàtica en el seu famós *Manifest*.) Un altre ha dedicat gran espai a la posta en escena, tan enlluernadora que es situa fàcilment a primer pla. I un altre ha dit que la partitura de Szyfer no fa altra cosa que marcar amb sorolls molt enginyosos el moment en què el peu dels dansarins cau sobre les taules. «Procediment, ha dit, que té el mèrit de no pretendre enganyar-nos sobre les exigències de la pesantor, però que corre el risc d'horroritzar tots aquells que creuen que la dansa és un art desenganxat de la terra.»

Ara sí que no sabem on som, francament. Mímica emocionant vol dir que, en *Icar*, la dansa és sacrificada on certs moments a la pantomima, tan estrangera a la coreografia com la música. I la preponderància que, segons diuen, aquest ballet dona a les mans, les quals agafen fàcilment una significació expressiva, no fa més que corroborar el que diem.

Una posta en escena que destorba i distreu vol dir no haver-se afançat encara de la dictadura de la pintura, tan funesta com la de la música. I aquells sorolls que subratllen el moment en què el peu dels dansarins cau a terra, ens porten automàticament a la memòria Mary Wigman, Rudolf von Laban, Gret Palucca, els Jooss i altres expressionistes alemanys, impregnats de duncanisme i dalcrozisme, dansarins *pedestres*, que no s'elevaven ni lliquen, sinó que repengen, i que marquen els accents furiosament amb la planta dels peus i els cops de gong. Lifar no pretén enganyar-nos sobre les exigències de la pesantor, diuen... Es que potser s'ha convertit al *pedestisme* dels alemanys? Es que potser negligeix l'elevació, una de les més importants adquisicions de la dansa? L'elevació, que converteix el dansari en una criatura alada, que s'insinua en les dues aletes de la Sílfide, en 1832, que esdevenia realitat en 1860 amb el ballet *Papillon*, que Maria Taglioni compogué per a la seva deixeble Emma Livry, i que Nijinski va portar als cims de l'irreal, aquesta elevació no es pot negligir de cap manera. Afegirem que l'audaciosa i tan poc ortodoxa foto de Lifar en *Icar*, que MIRADOR publicava fa poc en la pàgina del Cinema, i que feia pensar en un antipodista ajegut sobre la *trinka*, no és pas gens tranquil·litzadora.

Hi ha un capítol del llibre de Levinson sobre Lifar en el qual el plorat escriptor ens presenta el gran dansari, enriquit i afanquit, després d'haver fet un bon carnatge de les estètiques de moda i cremat molt del que havia adorat. «Li caldrà encara, afegia Levinson, reaccionar contra l'obstrucció dels músics, i exigir que la música de dansa es plegui a la seva destinació.» Lifar ja ha realitzat aquesta part del programa. La més important. Ja ha prescindit dels músics, carregats de pretensions intolerables. Però tenim por que hagi retornat als seus errors d'abans, que hagi tornat a adorar allò que havia cremat. Tenim por que hagi oblidat que la dansa no s'ha d'afançar tan sols de la música, sinó que hi ha altres tuteles perilloses — la pantomima, la pintura — a les quals cal igualment calar foc, i que la dansa té també unes línies fonamentals — l'elevació entre altres — que no es poden menysprear.

Ja hem dit que no hem vist *Icar*. Potser les nostres temences són injustificades. Tant de bo. Ho desitem. I esperem veure un dia o altre aquest ballet per a poder cons-

SEBASTIÀ GASCH

SI ÉS ELÉCTRIC
1 PER A VOSTRE AUTOMÒBIL
ho treballau en les millors condicions de preu i qualitat, al
GADATGE ELÉCTRIC
CARRER MOIA, 61-8 (Anbu i Diagonal)

EL MILLOR ESPECTACLE DE L'ESTIU
EN EL LLOC MÉS TÍPIC, FRESC I PINTORESC DE BARCELONA

KENNEL

CURSES DE LLEBRERS

Cada nit. Dissabtes i diumenges, tarda i nit

Taxis col·lectius i Autobusos lletre B des de la Plaça Catalunya

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa □ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

LE LLETRE

Memòries d'infant

L'últim llibre de Mossèn Riber és unes memòries d'infantesa que titula 'estranyament': *La minyona d'un infant orat* (1). Els records d'infantesa solen venir de molt endins: aquells que eren més lleugers es perden amb el temps; i només romanen els més enfondits a l'ànima; en aquests, de llarg a llarg de la vida, podem apendre-hi. Dels set als onze anys, si bé no hi ha un raonament ferm, en canvi la percepció de les coses és neta, no hi ha res que l'enteli; l'observació hi és fina, la visió té una mena de puresa que caldria no perdre enterament.

Mn. Llorenç Riber

Són uns anys de privilegi, de paradís. I, sigui com sigui, en els millors moments contemplatius, en certa manera hi reventem: gairebé sempre en aquests moments sembla que tornem a veure i sentir com uns infants.

De vegades en l'obra d'escriptors i poetes veiem algun d'aquests records infantils, i si no fossin tan difícils de transcriure amb la nitidesa deguda, encara n'hi veuríem més. En trobem en Horaci i Leopardi, en Ronsieu i Lamartine, en Alcover i no cal dir en Mistral, que els dona una bona part de les seves *Memories* i *raconte*.

Llorenç Riber insisteix, com Mistral, en la influència que tingué en ell aquella mena d'escola que li fou el camp i l'aire lliure. «Allò—diu—que dels anys infantils, llunyans i naufrags ha sobrenadat, és per ventura la part millor de mi mateix. Quantes i quantes són les coses que he hagut de desaperdre de les apestes a les fulles mortes! I en canvi, quantes coses de l'ensenyament de les fulles vives!» Així, per damunt de tot, inspiren aquest llibre les coses directament apreses en la natura i el poble.

A més, aquestes memòries ens donen, no solament anècdotes d'una infantesa, sinó les seves emocions més íntimes: fàvors, audàcies, serenitats inoblidables, sensacions deliciosos. Tenim a la nova literatura catalana moltes pàgines interessants d'anècdotes infantils — Guimerà, Maragall, Rossinyol —, però no gaires que ens donin les primeres emocions d'una ànima, tret de *Vida d'infant* d'Ernest Martínez Ferrando.

La prosa de Mossèn Riber, sonora, lenta, rica de lèxic, tota ella metafòrica i sovint hiperbòlica, s'adapta inesperadament al tema: sembla que somrigui de descriure escenes infantils. Té un caient de tendresa a la manera d'aquella georgica en què Virgili

canta somrient amb estil èpic els fets i lluites de les menudes abelles. Així Mossèn Riber hi és enterament sincer. No deixa cap de les seves maneres. Hi prodiga les reminiscències literàries i les cites. I no hi desentonen. A més ni reminiscències ni cites ens duen del camp als llibres; al contrari: amb elles l'artista ens retorna continuament dels llibres al camp, com Mistral que veia en els antics el viure de les masies de Provença. «Quan molts anys més tard—diu—vaig fer-me explorador de les velles literatures i d'aquells amplexos poemes, que són sagrats i religiosos com les selves, en el record de les coses vistes vaig trobar la més justa interpretació i el meu millor comentari. I aquest mateix record, quan vaig carregar les meves espatlles amb la tasca desigual d'interpretar tota l'obra de Virgili, va ajudar-me molt més que els marges erudits, frondosos de glosses, per penetrar en el sentit misteriós i segellat, ignorat de vocabularis i gramàtiques.»

Sovint en aqueixes pàgines trobem imatges i frases que, suposades familiars en el lector, són una mena de cita. D'algunes no ens ens en podem adonar, i així i tot veiem que hi sovintegen: ara són una cita implícita de Maragall, aquelles «tenebres de Nadal que no són tenebres»; ara ens ve un record d'Horaci: «Aquest hortet era prou perquè en ell s'acomplís l'ideal de la vida georgica, que és carregar la taula tots els vespres, de llegums i fruites no comprats»; «adapes inemptas apparatus». Sovint de Virgili: «Només la veu d'un llenyater lenta i clara, portada per les seves pròpies ones, anava a trencar-se i a morir dolçament en les altes roques taciturnes.» Veus aquí ensem el record d'una poesia de Costa i Llobera, amb aquelles «roques taciturnes», i d'aquell vers:

hinc alta sub rupe canet frondator ad auras.

I quan el pare retorna cada dissabte «amb el sarró buit... i la mà no gaire feixuga de moneda»:

non unquam gravis cere domum mihi dextra redibat.

Tot això, de tan sincer, no pesa, i gairebé sentim com a lleugera una prosa turgida, carregada d'imatges i de literatura. Es que, a més, hi ha molta vida, un no sé què inconfusible de visió directa que hi domina. Aleshores tot hi pren gràcia. Vegeu com descriu aquelles flors hortelanes, amb el primer furt de flor de pèsol, on ja es barregen vers i prosa com a parts d'una mateixa música: «Els aires responen amb llur veu de flauta fluida:

*Som Pala dels aromes,
llengualet som d'abril,
som música gentil;
per cimes i per comes
portem la joia als cors
i feim ballar les flors.*

«De la dansa de les flors se n'expandien mil perfums. Al so del vent ballaven cerimoniosament les flors de corretjola, que són unes a manera de falces acampades amb quatre ratlles de vermell. D'aquestes flors en deim «falces de la Mare de Déu». L'alè del vent, suau i rítmic, feia córrer una argentada tremolor sobre les fàvors aleshores ufans de llur fullatge, d'un verd pallid com aquell de les oliveres, i esparpillava les miríades de pupilles negres que animen la blanca i menuda flor. I els pesolers en flor... Oh els pesolers en flor! Ells em temptaren victoriosament i em feren allargar el braç a la cosa vedada.

«Però d'això, temps ençà, vaig fer-ne una cançó», etc.

Algunes imatges i contalles prenen una intensitat purament lírica: aquella campana que avisa a l'infantó vagariu l'hora de l'estudi, onsevuella que es trobi, sempre darrera seu com *La campana que camina* de Goethe; i aquells oms centenaris de la placeta de Lluç; i aquella «Font coberta» del monestir «molsosa i verda» (tocada d'epítets virgilians); i aquella primera vista del mar: «la mar immensa i lliure, fugint cap a un invisible confí, bellugadissa i animada de motes blanques». A més de les imatges, la gent hi és viva, de pura vida mallorquina. Vegeu aquelles contalles de poble, contalles de por amb robatoris d'unces i homicidis misteriosos (el poble té una fantasia!); o vegeu aquella hospitalitat de les masies mallorquines. I aquesta vida es transparenta en una música de llenguatge que sembla, com el de Ruyra, un remoreig de poesia.

Encara que a Catalunya ens caldria el cultiu de l'estil acadèmic o, per dir-ho amb Ciceró, com a Mossèn Riber plauria: *hoc quoque colendum est æquabile et temperatum orationis genus*; ens és una alegria veure venir noves riqueses de prosa lírica com la d'aquest llibre, afegides a les meravelles artístiques que ja en tenim.

JOSEP MARIA CAPEDEVILA
(1) Biblioteca «Les Illes d'Or», Mallorca, 1935.

«ELS CLÀSSICS CATALANS MODERNITZATS»

«Llibre d'Amic i d'Amat», de Ramon Llull

Per assolir una divulgació dels nostres escriptors clàssics entre el nostre públic amb una extensió escaient a aquells i a aquests, dintre la Col·lecció Popular Barcino ha aparegut recentment una sèrie de «clàssics catalans modernitzats» la qual pretén de presentar-los d'una manera accessible a tothom: és a dir, traduïts al català modern. Es d'esperar que d'aquesta manera el nostre públic s'acostarà insensiblement als nostres grans escriptors medievals i, en identificar-s'hi i comprendre'ls, acabarà per llegir-los en llur redacció original.

***

Aquesta col·lecció de clàssics catalans modernitzats s'obre amb l'obra cabdal de la nostra literatura: el *Llibre d'Amic i d'Amat* de Ramon Llull. El *Llibre d'Amic i d'Amat* és l'obra més significativa, més perfecta i més universal de Ramon Llull. Fou escrit en un moment de calma de l'agitadíssima vida de Ramon Llull, o a Miramar entre els anys 1276 a 1278 o a Montpeller entre 1283 i 1284. Es inclou dintre la gran novella al·legòrica dita vulgarment *Blanquerna*, però bé que es pot suposar que l'escriu separatament i després l'hi incorporés.

El *Llibre d'Amic i d'Amat* és una següida de situacions i diàlegs entre l'home (l'Amic) i Déu (l'Amat), dividida en tants versicles—en prosa—com dies té l'any; car «cada vers basta a tot un dia per contemplar Déu». D'això es desprèn el caràcter del llibre: ens trobem davant una obra mística, que ultra recollir una sèrie d'experiències personals de Llull, reals o sospitades, és oferta als homes perquè, considerant-les, arribin a un grau de perfecció i de comunicació amb la Divinitat. I és aquest, precisament, un dels aspectes més personals de Ramon Llull: Ramon Llull, en totes les facetes de la seva obra mística, no tan solament tendeix al perfeccionament de la seva vida interior, sinó que té més interès, encara, a comunicar tota la força de la seva vida mística als seus semblants. En aquest aspecte, el *Llibre d'Amic i d'Amat*, cau de ple dintre l'objectiu únic i dominant del dinamisme lullian, i remarcuem que és precisament això el que determina la seva personalitat, car això el diferencia dels místics espanyols de l'edat d'or, per exemple. Ara que cal considerar aquesta diferenciació no pas com un defecte sinó com un accident inevitable, fill de la seva època i, sobretot, de les obligacions de caràcter catequístic que aquesta li imposava.

Però a propòsit d'això hem de remarcar una afirmació de Llull, ben característica i força interessant, que retreu el conegut lullista J. H. Probst: «No esperem trobar en Ramon Llull detalls minuciosos sobre les etapes de la seva ascensió vers Déu, com se'n troben tan sovint en Santa Teresa o en Ruysbroeck. A la fi de l'*Art de Contemplació*, manifesta que no pot expressar tot el que ha experimentat: *La contemplació, devoció, que Blanquerna havia, ni la art, ni la manera que havia, no és qui la us pogués dir ni significar, sinó tan solament Déu.*» Aquesta confessió, que no hi ha res que la contradigui, de primer eleva el valor d'experiència personal del *Llibre d'Amic i d'Amat*. D'aquesta manera, tota sospita d'insinceritat en els moments més personals d'aquest llibre—insinceritat que justificaria l'apostolat—desapareix per complet. Però per altra banda aquesta afirmació ens revela potser tot un drama de Ramon Llull. La lluita entre la seva concepció d'idees i la dificultat d'expressar-les—lluita que caracteritza amb poques excepcions el pensament català fins i tot, i sobretot, en els nostres dies—. Però el que no es pot negar, és la consciència, el convenciment de Ramon Llull de l'excel·lència del seu pensament:

*sarrains seran batejat,
tartes, jueus e mant orat
per lo saber que Déus m'ha dat,*

i que el duu a fer aquella magnífica afirmació, de forma horaciana: «Ni ferre ni acer no és pus forts de mi». Però entengu't bé que tot aquest saber i tota aquesta fortaleza deriva únicament de Déu, el qual l'ha dipositada en Ramon Llull perquè aquest la faci conèixer als homes. Així ho diu ben clar al verset 142 del *Llibre d'Amic i d'Amat*: «L'Amic era missatger als prínceps cristians i als infidels, per son Amat, per tal que els mostrés l'Art i els començaments de conèixer i amar l'Amat.»

MARTÍ DE RIQUER

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 14655

Poemes de Josep Carner

(Tiratge limitat a 300 exemplars)

Vol. I 12 ptes.

AUQUES I VENTALLS

Vol. II 12 ptes.

LA PRIMAVERA AL POBLE

SUBSCRIPCIONS A LA

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

CARTES DE NAVEGAR

Problema i poesia dels negres

Solament a Amèrica deixen els negres d'ésser un tema decoratiu. Enllà de l'Atlàntic esdevenen ràpidament material de tragèdia, carn de fadiga i de suor. Adhuc els mateixos negres americans canvien d'aspecte quan—cavalcant el jazz—compareixen dins la vida europea. Són, també, bagatella decorativa; com el negret que fa de *groom* a l'hotel parisenc; com el negre magnífic que vaig veure un dia prenent el sol—ja fa molts anys—a la pista de Zeluana a Dar-Quebdani, o bé com aquell de les arracades

ricanisme, però no li dona cap situació. Els veiem sortir de l'escola negra, amb les petites gorres molt horitzontals, rient amb llurs dents blanques, com si Harlem ho fos tot; Harlem, el petit paradís negre dels gratacs.

Es per això que el negre és avui un ferment poderós en la màquina pública. Cada vegada més cal comptar-hi. Fins i tot als països on la diferenciació de races no tenia aire de problema, com a Cuba, hi ha ja una certa agitació cada vegada més notòria.

El negre figura en l'avantguarda de l'esquerrisme social extrem. Com a Nordamèrica.

De vegades, com a Puerto Rico, aquest moviment de revolució s'ajunta a la bandera nacionalista. Un dels homes més impressionants que jo he conegut a Amèrica és el líder del nacionalisme radical portorriqueny, Pedro Albizu. Pedro Albizu té una enèrgica fèsonia mulata. Em parla amb una veu magnífica; és un gran agitador que fa prosèlits—com un evangelista—entre la gent més humil, entre la gent de color.

Pedro Albizu sosté la seva bandera anti-ianqui en nom de la tradició hispànica—viuissima encara en tota l'illa. Pedro Albizu treballa amb una sagrada fúria i se sent responsable—en cas d'una fallida—de tot un moviment racial, antisaxó, que l'empeny a una lluita titànica i terrible. Pedro Albizu és el signe simbòlic de les races perseguides, socialment i políticament, i té en els seus ulls una flama apostòlica impressionant.

***

Al mateix Puerto Rico, un altre home de color, Luis Palés Matos, s'encarrega de transmetre les vibracions dels seus germans. Liricament. S'ha parlat molt d'art negre, música negra, dansa negra. És menys coneguda la poesia del negre, que compta avui amb una gran força expansiva i amb una autèntica tradició literària de qualitat. El seu llibre inèdit de poemes negres, expandit fragmentàriament, li dona la primícia de la lírica negra, si ens decantem a subvalorar els precedents d'Herrera i de Silva Valdes.

Però és sobretot a Cuba on, al marge d'un moviment intel·lectual de gran envergadura al servei del criollisme en la política, l'art i la literatura, pilotat pel cubà català Joan Marinello, es troba un nucli de poetes afrofrancesos, dels quals es destaquen sobretot Nicolás Guillén i Emilio Ballagas. De Nicolás Guillén hem comentat ací, breument, el llibre *Sóngoro Cosongo*; d'Emilio Ballagas, volem comentar el seu *Cuaderno de poesía negra*. Ballagas, com tots els poetes del grup, vacilla entre l'expressió dels temes negres aprofitant la tècnica de la tradició lírica europea, o la pura i simple fixació dels modismes negres en forma popular poèticament revaloritzada. D'Emilio Ballagas és la famosa elegia de *María Belén Chacón*, que basta per a acreditar tota una posició poètica.

GUILLERMO DÍAZ-PLAJA

La polèmica entre Anglaterra i Itàlia

Ja fa temps que l'amistat entre Anglaterra i Itàlia ha decaït extraordinàriament. A la revista liberal anglesa *The Economist* trobem una carta oberta espiritual que hem cregut interessant traduir:

Al director de *The Economist*.

Estimat economista:
No deueu estar assabentats que esteu morint, però el Cap del Govern italià ha decretat la vostra mort. Ha enterrat el govern representatiu, el liberalisme econòmic, el capitalisme i ara ha proclamat la mort de l'*Homo economicus*.

Quan vol assabentar els seus felicitats subdits de la seva opinió personal, Mussolini escriu articles curts, que apareixen en cursiva, simultàniament, en tots els periòdics italians. Heus-en ací un, *Or i llum* (II *Pololo d'Italia*, 18 d'octubre de 1934). Després d'haver explicat els terribles efectes, sobre l'economia anglesa, de la devaluació de la lliura, conclou:

«Això és equivalent a dir que a Anglaterra és molt més fàcil arribar a la veritat a través del costós camí de l'experiència pràctica que pel fàcil mètode de la previsió. Això és una prova de la justícia suprema de la Divina Providència que ha donat or a alguns i a d'altres la Gran Llum de la intuïció.»

Ja ho veieu, si Anglaterra no pot seguir el camí que li indica la Llum superior de Roma, aviat morirà. De fet, quan es té massa llum, no es necessita or; i aquesta deu ésser la raó per la qual la reserva or del Banc d'Itàlia disminueix a no-res, caient d'uns 12.000 milions de llires en 1927-28 al nivell actual de menys de 6.000 milions.

I com que el Cap del Govern italià no necessita economistes per estudiar dades i xifres, ha decretat la mort de l'*Homo economicus* en el següent article:

«*HOMO ECONOMICUS* (31 de maig de 1935). — L'*Homo economicus* s'està morint. Era la representació d'aquell estat d'espirit en què es basava el liberalisme econòmic dels últims cinquanta anys. Ha degut el seu cop de gràcia a l'Estat Corporatiu feixista.»

Tot això és perfectament lògic. Quan un govern va fent sense or i adhuc embrancant-se en una guerra en terra forastera a al-

gunes mil milles de distància del propi país, tot en nom de la famosa intuïció de la Gran Llum, pot ésser capaç de passar-se de l'economia. Fou una ciència que va crear el liberalisme del segle XIX; i com que el liberalisme econòmic del segle passat és mort, l'economia també és morta. Només hi ha la Gran Llum irradiant de Roma, que mostra el camí a la humanitat. Mentrestant el recent emprèstit de 2.000 milions de llires que ha estat llançat per cobrir el dèficit crònic del pressupost ha estat un fracàs.

Al mateix temps, el cost de la vida ha pujat un 12 per cent sense augment corresponent de pagues o rendes. La lira ha estat vigorosament defensada en tots els mercats del món. Però la defensa, i la promesa de la Gran Llum que la lira no cauria mai, no ha pogut impedir que hagi estat venuda en el mercat oficial a un 8 per cent de descompte i en el mercat exterior sense gairebé descompte.

També és interessant el nou sistema de canvi i contingents. Les mercaderies costen molt més, però les exportacions són pagades al vell tipus de canvi, i no hi ha compensació. Així la Gran Llum romana mostra a la humanitat com s'aconsegueix el pitjor d'ambdós mons.

El nou Estat Corporatiu encara es troba en estat embrionari, malgrat d'haver-se'n parlat deu anys. Fins ara solament s'ha aconseguit establir una nova i costosa burocràcia, en la qual els guàrdies de corps de la Gran Llum proven de trobar profitoses sinecures i en el qual els industrials que poden pendre les quantitats necessàries poden obtenir gairebé tot el que necessiten; i posar en pràctica les pràctiques pitjors dels monopolis a expenses del petit company que és esclafat en l'operació. Alguns dels caps novament nomenats per a les anomenades Corporacions no saben, tres mesos després del nomenament, si representen els obrers o els industrials.

Potser no ho entenen això, però és que no posseeu la intuïció de la Gran Llum.

Encara que sou morts, us trameto les meves fervides felicitacions.

Giovanni Sensaterra

Itàlia, juliol de 1935.

Les darreres novetats
de l'edició francesa

LLIBRERIA

Louis Bergé

Rambla del Centre, 19
Telèfon 23118

Kiosque Français

Rambla dels Estudis, 7
(Davant l'Acadèmia de Ciències)

El gran defecte de la República és el problema de la successió. Amb la reialesa es troba assegurada sempre.
(Neds Kozmos (democràtic), Atenes)

LES ARTS I ELS ARTISTES

El catàleg de la Col·lecció Macaya

El col·leccionisme barceloní conté una sèrie enorme de sorpreses per als que tenen sobre ell una idea que no correspon exactament a la seva real importància.

Com en tantes coses d'ordre espiritual, la gent està mancada dels ressorts necessaris per a penetrar en una íntima coneixença amb el gran nombre de col·leccions particulars, exponents d'un ordre superior de coses, que el dia de demà, en sortir a la llum, testimoniaran l'aprofitament del temps, d'esquena al baladerisme i de cara a fer que-

logia, fa poc traspasat, Pedro Miguel de Artíñano, i d'un altre de jove, Josep Gudiol, que no ha abastat en l'especialitat referida la popularitat que es mereix per diverses causes, una de les quals és una modestia que li fa defugir una darrera l'altra les ocasions del que ell en diu el fàcil lluitament.

Vidre no deixa d'ésser un document important per la significació en què incorren els seus dos redactors. Artíñano, autor del memorable article *Vidrio de l'Enciclopedia* d'Espasa, moria el 31 de gener de 1934, tot just iniciada la tasca del llibre que havia de compartir amb Gudiol, que tenia al seu càrrec l'anàlisi de la història del vidre a Catalunya.

Desaparició d'un i eclosió de l'altre. Gudiol, amb un material escrit per l'Il·lustre traspasat, consistent en no més de catorze pàgines, es féu càrrec de la prossecció de l'obra, la qual acabà el juny de l'any passat.

Aquesta consta de dues parts, el catàleg i el resum de la història de la matèria.

El primer apartat que assenyalava (segons en el llibre) dona notícia de les 304 peces de la col·lecció, que un desig gens desproporcionat d'estar amb la veritat em fa anomenar d'eclectiques.

L'alludida col·lecció s'inicia i fineix seguint un ordre perfecte de tots els graus per què ha passat el vidre. Conté des dels bràquets egipcis del vi a. J. C. fins a les darreres peces de les histò-

ques manufactures italianes. Hi estan, a més, molt ben representades les labors efectuades a la península.

L'enumeració, per resumida que fos, de la col·lecció Macaya s'aproximaria al volum. He volgut referir només uns espècimens que tenen l'encís de l'edat i uns que posseeixen la patina adorable d'una tradició llatina.

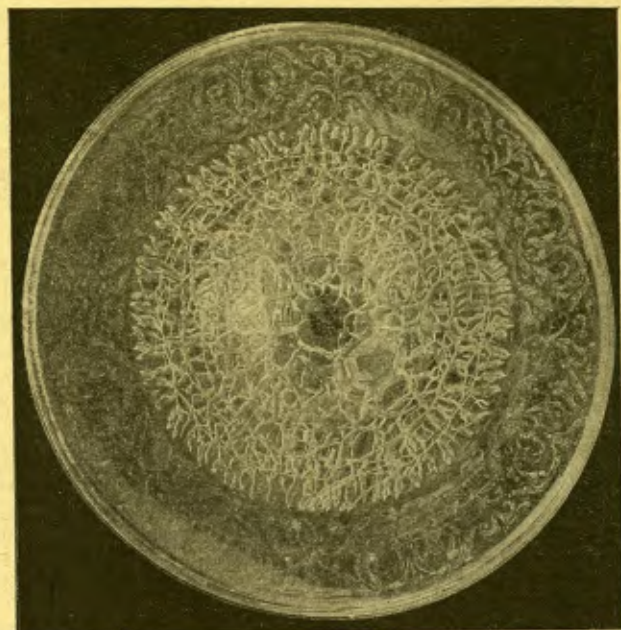
La tria de l'assumpte

M'han demanat sovint la meua opinió sobre la tria de l'assumpte en la pintura i la importància d'aquest.

Deixeu-me dir que l'assumpte no existeix: la pintura és l'expressió d'una època. Exalta els esdeveniments o les idees d'aquesta època. En els primers temps del cristianisme, exaltava la religió; en temps de l'Imperi, exaltava Napoleó...

Però, així que es torna al quadro de cavallet ja no hi ha assumpte. Els holandesos triaven un assumpte? Pintaven sen-

Ara, que no em preguntin pas a qui pertany l'esdevenidor, si serà el cubisme de l'escola de París, o de qualsevulla altra escola, el que es guanyarà el favor futur. Només crec en una més gran florida de totes les arts en general, i de la pintura en particular; encara que des de fa cent anys, França conegui ja una meravellosa florida i estigui submergida, acarcanyada, de belles obres. Es troba, pel que fa a totes les manifestacions de l'art, com un *gourmet* que hagi degustat massa llebres a la royale;

Vidre català gravat a diamant. Vers 1600. (Col. Macaya)

dar bé el prestigi artístic del nostre país.

De tant en tant, sona algun nom fins aleshores submergit en una inconcreta nebulosa, en la qual es barrejaven dades i notícies de totes classes i proporcions.

El col·leccionisme barceloní, amb les coses que de lluny o de la vora li són inherents, reporta a la nostra vida espiritual uns èxits

Kissing i la seva cèlebre model Kiki

zillament llur vida quotidiana: una escena de *hermesse*, el burgmestre de llur ciutat; la *Ronda de Nit* no és una sèrie de retrats? Franz Hals ha fet mai altra cosa? No penso pas que els pintors actuals tornin al tema.

Ja tenen prou feina a reeixir una figura, a pintar un «tros».

Amb tot, hi ha a hores d'ara un país on l'assumpte existeix, i és la U.R.S.S. L'Estat necessita que les arts exaltin el règim i hom encarrega per als sindicats d'obres uns quadros que exalten el treball de la terra i la noble missió de l'obrere.

Però mireu a França, endarrera: Chardin, un dels més grans, i Cézanne, el més gran, pintaven el que s'ha convingut anomenar assumptes?

Sens dubte hi ha per a cada pintor un assumpte personal, un tema de predilecció al qual torna instintivament: la dona per a Renoir, per exemple, és el tema constant, l'assumpte que suscita sense cessar la seva inspiració.

I el pot de tabac, la pipa i la guitarra que afecionaven els cubistes de l'època heroica, no eren també una mena d'assumpte predilecte dels deixebles de Picasso?

La nostra època actual, tota d'evolució, i per això mateix interessant —almenys per al meu gust personal—, ofereix una extrema confusió: confusió en les idees, en l'esperit social, en els valors artístics.

Ens trobem en ple període de transició. Un esperit sensible s'adona, a cada instant, que l'ordre canvia i que aquest canvi s'operarà molt de pressa. Però en matèria d'art l'evolució és més lenta.

La guerra no ha suscitat res de gran des del punt de vista de la pintura. A Itàlia, actualment, una mena de «patriotisme futurista» exalta la mecànica, l'aviació, les noves formes aerodinàmiques. Però la mecànica, pel moment, és antipictòrica. Potser més tard suscitarà grans obres. Ens trobem, nosaltres artistes, davant aqueixes noves potències, com els nostres pares en néixer l'automòbil: desconcertats, i sense traça encara. No tenim els «reflexos». Comprenem i sentim. Encara no podem traduir.

El destí dels grans genis és precari. Picasso, Braque, han estat d'aquests. I, a propòsit d'aquests darrers, vinc a respondre al categoric i sorprenent judici emès per Vlaminck (1):

«El cubisme és la negació de la pintura.» Trobo que Vlaminck està bastant mal situat per a fer un judici tan definitiu.

No ha fet mai res més, em sembla, que un cel negre, tres cases de raval i tres arbres... repetits eternament.

Picasso o Braque em donen una sensació pictòrica. No sé si tenen raó o no en tenen; no ho sabria decidir.

Jo que, per la meua banda, sóc un partidari, un fervent del color, que sóc també un partidari del sentiment, de la vida interior, del pensament pictòric, que m'agrada la bella matèria càlida i vivent, els velluts sumptuosos... aquest amuntegament de tons, de ratlles i de superfícies que és un quadro de Picasso o de Braque, em dona, no obstant, una impressió pictòrica.

Picasso ha tingut imitadors: massa de mediocres l'han seguit i copiat.

En 1900, entre cent impressionistes, tot just si n'hi havia dos o tres que valien.

Hi ha persones poc assabentades, i de feble cultura artística, per a les quals l'aspecte general de dos quadros de la mateixa escola és gairebé el mateix, i per a ells Sisley val tant com un altre impressionista.

per excel·lents, per finament preparats que siguin els plats, el *gourmet* acaba per no trobar-los bons. No fa gaire temps encara, de pintors se n'arreglaven a cabassos. Es feia una exposició a Londres, a Berlín, a Nova York, i hi anaven les obres de tres o quatre francesos presos a l'atzar, i aquests tres o quatre eren els millors de tota l'exposició.

Es tant més difícil de prejutgar l'esdevenidor en matèria d'art, que no es pot saber quines influències vingudes de quines fonts, de quines traballes, de quins atzars, poden provocar una evolució.

En art no hi ha res immediat. Tot corrent nou, tota força, tota idea nova, no surt a llum sinó de mica en mica.

La magnífica exposició d'art italià, recentment celebrada, tindrà una influència que podrà revelar-se de diverses maneres. També en tindrà la de «pintors de la realitat». No eren coneguts i per a molts han estat una grandíssima revelació.

Sens dubte, en aquest moment la crisi trava els joves talents que voldrien revelar-se, com trava totes les branques de l'activitat, artístiques, industrials o comercials. Els pintors havien estat contemplats aquests penúltims anys. I ara estan abocats a morir de gana. Hauran de tornar, doncs, de bon grat o de mal grat, a llur destí.

Fet i fet, la pintura ha estat sempre una especulació. En el Renaixement, els *amateurs* avisats compraven Rafael. Aquests darrers anys l'especulació ha estat massa vasta, ha comprès massa gent. Tothom ha especulat. I tanmateix cal entendre-hi... El que donarà el futur en matèria de pintura, ho repetixo, no es pot preveure.

Els joves no *cerquen* mai res. Treballen, i prou. No tenen aquella voluntat, aquella finalitat de trobar alguna cosa de nou. És un treball involuntari, instintiu de llur subconscient.

Tal com Picasso vingué un dia portant alguna cosa de nou, a la qual els entusiastes han donat el nom de *picassisme*, un dia vindrà un jove que, espontàniament, haurà creat alguna cosa de nou. Aleshores tot seguit donaran un nom a aquesta nova concepció de la pintura.

Cosa que no priva que hi hagi pintors en deficit de publicitat que abans de trobar la «cosa» —la bella forma d'art nova—, busquin el nom...

Per la meua banda, si em preguntessin quina mena de pintura agrada actualment, és capaç de suscitar un viu interès, diria que és el retrat.

Els meus contemporanis, sobretot les nostres contemporànies, tenen un gust vivíssim per llur pròpia imatge. El retrat és la traducció idealitzada de l'amor que tota dona té secretament per a ella mateixa. Narcissisme femení, camí d'esdevenidor per a la pintura, al mateix temps que retorn al passat i a les tradicions de les grans èpoques clàssiques.

KISLING

(Copyright Opera Mundi)

(1) Vegi's MIRADOR, n.º 337.

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESSOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5 i 7
(CANTONER DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON 14856

PROTECCIONISME

—Res de carn estrangera. Hem de sostenir la indústria nacional!

(Everybody's Weekly, Londres)

—Gràcies. A la butxaca dreta trobareu unes quantes peces soltes.

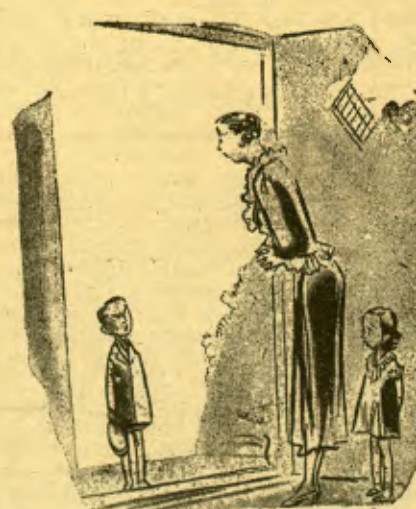
(London Opinion)

1900

—Es una qualsevol. La veïna del tercer conta que l'altre vespre li va ensenyar els turmells!

(Marianne, París)

—Perdoni, senyora, però és un assumpte estrictament personal entre la seva filla i jo...

(The New Yorker)

LA MODA A L'AFRICA

—Quina coqueta! Pren banys d'ombra per a esblanquicir-se.

(1935, París)

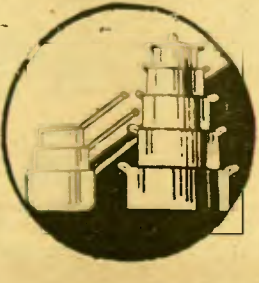

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 41655

ENRIC F. GUAL

LLORENS
RAMBLA DE LES FLORS-30

CURTA PERO BRILLANT

BIBLIOGRAFIA MUSICAL BASCA

L'entretien del disc durant les vacances

Arriaga.

*Autoretrat i firma autògrafa de Juan
Crisóstomo de Arriaga*

OTTO MAYER

(De Radio Magazine)

"La dona silenciosa" de Strauss

Senyes especials: Música

El Saló de la T.S.F. de Berlín

El Saló de la T.S.F. de Berlín

El hall 1 és reservat a un vast program d'emissions, en forma de revista, amb concurs dels millors artistes. Com és natural, la festa no seria completa si els reptats de la ràdio no fessin una manifestació de fidelitat al règim nacional-socialista.

Alexis Mdivani era un dels sis fills del mariscal Mdivani, arribats a París, després de la revolució russa, de la manera que po-

—Parlo amb el príncep Mdivani?—dem
nà la veu femenina.
—No, senyora—va respondre el general—
Els prínceps són els meus fills.

TEMES D'ESTIU

Concepte pessimista del teatre

(Ve de la pàgina 5)

La gent se n'ha adonat en comparar-ho amb el cinema. (No pas, és clar, amb la *producció nacional*, que no farà pas cap mal al teatre que li doni les seves armes oscades i els seus interpres amanerats, per tal de combatre el film estranger.) Però sí amb el cinema del món, amb els films americans, alemanys, anglesos, francesos. El cinema és modern, per raó mateixa de la seva naixença recent, i perquè es renova constantment; no tem d'acarar-se amb tots els problemes del món actual d'escatir te-

Concurs de Música

»Els treballs hauran d'ésser lliurats a la Secretaria dels Concursos Nacionals i les obres premiades continuaran pertanyent als seus autors.»

Què ha de fer, doncs, el teatre? Reformar-se, adaptar-se als corrents moderns de món, fer-se àgil i variat, audaç i somrient directe i popular? Quin programa més difícil per proposar-lo al nostre pobre teatre que no té una tradició secular, ni uns artistes, ni uns autors, ni uns empresaris que va de tomballons entre la inèpcia dels uns i l'anquilosament dels altres! Tant de bo pogués trobar el camí de la renovació salvadora, un camí que el teatre cerca arreu del món, i que no crec pas que hagi trobat encara!

RAFAEL TESIS I MARCA

Alexis Mdivani i Barbara Hutton

gueren. David es casà i divorcià amb Mae Murray; Sergius féu igual amb Pola Negri. Alexis es va casar, per primera vegada, amb Louise van Allen, que havia conegut estudiant a Cambridge. Louise van Allen era hereva de la immensa fortuna de John Jacob Astor.

Divorciat en 1932, no trigà gaire a casar-se novament amb Barbara Hutton, la rica hereva dels magatzems Woolsworth. Aquest matrimoni va batre els rècords de l'extravagància i la magnificència. En dos anys els Mdivani-Hutton varen despendre més de 200 milions de dòlars. Però també Barbara Hutton es va divorciar d'aquest home esportiu i cavalleresc, que sabia viure el tren de vida dels prínceps de l'èl·lida i que acceptà la desgràcia amb resignació, convençut que amb una renda es pot trobar una mica de l'amor perdut.

Però en definitiva, es preguntarà el lector, aquests Mdivani qui són? Aquesta mateixa curiositat he tingut jo. La nostra ciutat—afortunadament per a l'informador—conté gent de tota mena. Hem anat a trobar un rus blanc—emigrat—, coneixedor profund no sols de les mínimes qüestions de l'actual règim soviètic, sinó dels avatars més pintorescos de l'emigració russa. To

